

**Evergem - Fietssnelweg F42
Evergem station tot Wurmstraat**

Mei 2024

L. MALFLIET & J. HOORNE

DL&H-archeologienota

Colofon

Evergem Fietssnelweg F42 - Evergem station tot Wurmstraat

Auteurs: Lisa Malfliet & Johan Hoorne

Erkend Archeoloog:
De Logi & Hoorne bv
OE/ERK/Archeoloog/2015/00052
Canadezenlaan 1A
9991 Adegem
BTW BE 0845.028.465 RPR Gent
www.dl-h.be

DL&H-archeologienota
© 2024 – De Logi & Hoorne bv

Niets uit deze publicatie mag vermenigvuldigd worden, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook (digitaal, mechanisch, door fotokopie) zonder toestemming van De Logi & Hoorne bv

Inhoud

DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN	5
Abstract	5
HOOFDSTUK 1: BUREAUONDERZOEK	5
1. Beschrijvend gedeelte	5
1.1. Administratieve gegevens	5
1.2. Onderzoeksopdracht	11
1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen	11
1.2.1.1. Zuidelijke zone: Station Evergem – Schoonstraat	11
1.2.1.2. Centrale zone: Schoonstraat – Kromveldstraatje	11
1.2.1.3. Noordelijke zone: Kromveldstraatje – Wurmstraat	12
1.2.1.4. Impact van de geplande werken	12
1.2.2. Criteria voor opmaak archeologienota	12
1.3. Doel en onderzoeksvragen	12
1.4. Onderzoeksstrategie en -methode	20
2. Assessmentrapport	20
2.1. Landschappelijke gegevens	20
2.1.1. Ruimtelijke situering	20
2.1.2. Geologische gegevens	20
2.1.3. Aardkunde	21
2.1.4. Topografie	26
2.1.5. Bodemgebruik	26
2.1.6. Synthese	26
2.2. Historische en archeologische gegevens	26
2.2.1. Historisch kader	26
2.2.2. Archeologische voorkennis	38
2.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	41
2.4. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed	41
2.5. Antwoorden op de onderzoeksvragen	41
3. Synthese	43
HOOFDSTUK 2: BIBLIOGRAFIE	44
1. Bibliografie	44
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	45
HOOFDSTUK 1. AFWEGING EN MAATREGELEN	45
1. Afweging van de noodzaak aan maatregelen	45
1.1. Volledigheid uitgevoerd vooronderzoek	45
1.2. Aan- of afwezigheid van een archeologische site	45
2. Bepaling van de maatregelen	45

DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN

Abstract

De initiatiefnemer wenst een stuk fietssnelweg te realiseren tussen het station van Evergem in het zuiden en de Wurmstraat in het noorden, met de bijhorende infrastructuur en groenaanleg. Voorafgaand aan deze ontwikkeling dient het archeologisch potentieel van deze gronden bepaald te worden. Hiertoe werd een bureauonderzoek uitgevoerd.

Het plangebied kent een interessante landschappelijke situering doordat het drie hogere, droge zandruggen kruist, die worden gescheiden door lagere, natte rivieralleen. Dat de ligging gunstig is voor menselijke activiteit sinds de steentijd, werd reeds bewezen tijdens archeologische onderzoeken die bewoning en begravingen aantoonde uit de metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen op de hogere zandruggen, alsook losse steentijdvondsten.

Het merendeel van de ingrepen blijft beperkt tot 0-0,50m diepte. De meer ingrijpende verstoringen worden gepland in de lagere, natte beekvalleien en reeds vergraven zones. Daarbij komt dat het gaat om een lang, maar smal lijntraject langsheen de bestaande spoorweg en ingebuisde grachten. Het is weinig waarschijnlijk dat eventueel bewaarde sporen, structuren en vondsten in hun relevante context onderzocht zouden kunnen worden. Het archeologische kennispotentieel is laag. Uit de combinatie van de landschappelijke, topografische en bodemkundige gegevens, alsook het historisch en recent landgebruik, blijkt het potentieel op relevante archeologische kenniswinst eerder laag te zijn. Om deze redenen wordt dan ook geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd binnen het plangebied.

In het kader van deze omgevingsvergunning worden geen archeologische maatregelen opgelegd. Dit advies stelt noch de opdrachtgever, noch de aannemer, vrij van de in artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde archeologische meldingsplicht.

HOOFDSTUK 1: BUREAUONDERZOEK

1. Beschrijvend gedeelte

1.1. Administratieve gegevens

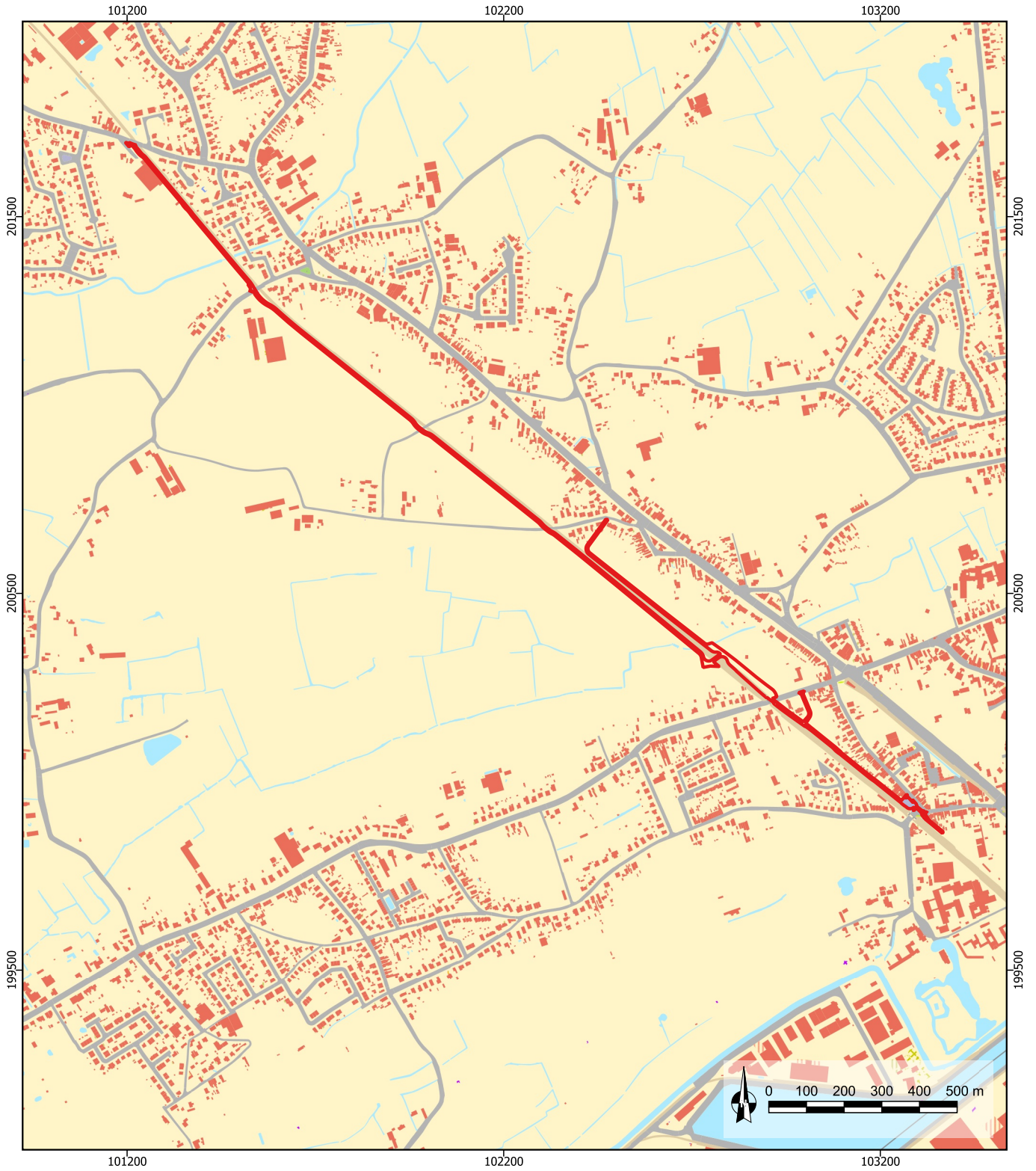
Projectcode bureauonderzoek: 2024E90
Sitecode: EVE-FIE-24
Nummer van het wettelijk depot: Niet van toepassing
Erkende archeoloog: De Logi & Hoorne bv
OE/ERK/Archeoloog/2015/00052
Locatie projectgebied: Evergem, tussen het station van Evergem en de Wurmstraat.
Bounding box (Lambert72): punt 1: min. X: 101196,68; max. Y: 199863,24
punt 2: max. X: 103367,94; min. Y: 201696,94

Kadaster: Evergem, Afdeling 2, Sectie D, E & F: 2A3, 2C3, 2D3, 2E3, 2F3, 2G3, 3A5, 3B5, 3C5, 3D5, 3E5, 3F5, 3F6, 3G5, 3K3, 3L3, 3R6, 3S6, 3T5, 3V4, 3X5, 3Y4, 3Y5, 3Z4, 6F, 9N, 16G, 95A, 322B, 323C, 324A, 326A, 327B, 328A, 330A, 333B, 334B, 335B, 337B, 338C, 340D, 376C, 377C, 378E, 378G, 378H, 378K, 385D, 385E, 561D, 562B, 563A, 564A, 575, 576A, 577A, 578A, 580A, 581B, 582D, 584A, 585, 586K, 586L, 590B, , 774/3B, 774/3C, 853A, 853C, 854B, 854C, 856A, 856B, 858A, 858B, 859A, 859C, 859D, 877G, 877K, 879A, 880C, 880F, 889K, 900B, 900C, 900D, 1027B, 1028G, 1028K, 1030E, 1031E2, 1032W, 1127/3, 1134L2

Oppervlakte projectgebied: 2,5ha
Oppervlakte percelen: 179ha + zones openbaar terrein

Termijn bureauonderzoek: 13 t.e.m. 15 mei 2024
Betrokken actoren en specialisten: Lisa Malfliet (erkend archeoloog, veldwerkleider);
Johan Hoorne (redactie, zaakvoerder erkend archeoloog)
Wetenschappelijke advisering: Niet van toepassing

Kadasterkaart: Figuur 1
Topografische kaart: Figuur 2

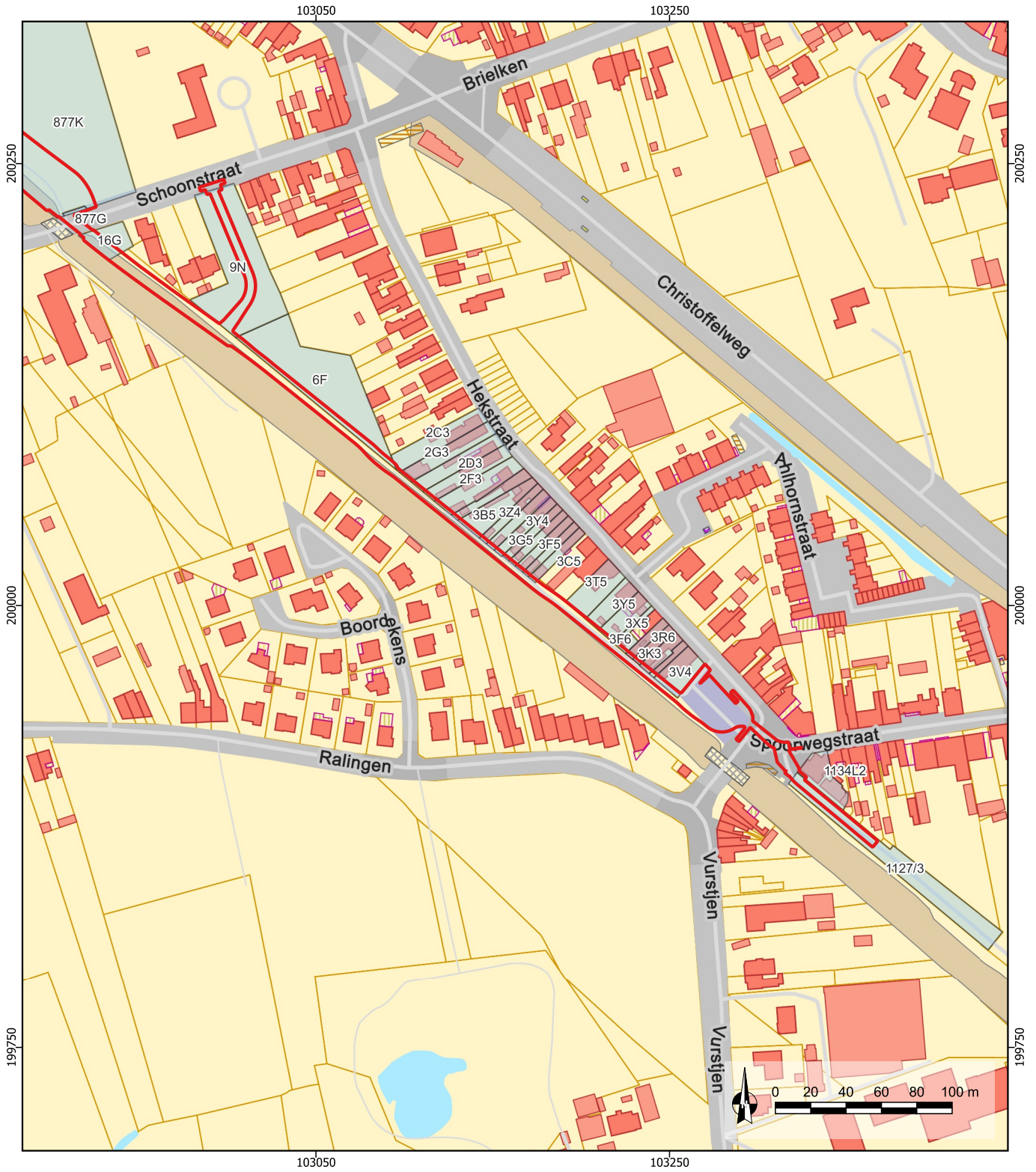
2024E90
Evergem Fietspad F42

Kadasterkaart

14/05/2024
Schaal 1/15.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Legende

- Plangebied

Figuur 1: Projectgebied op de kadasterkaart (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42

Kadasterkaart
Zuidelijke zone

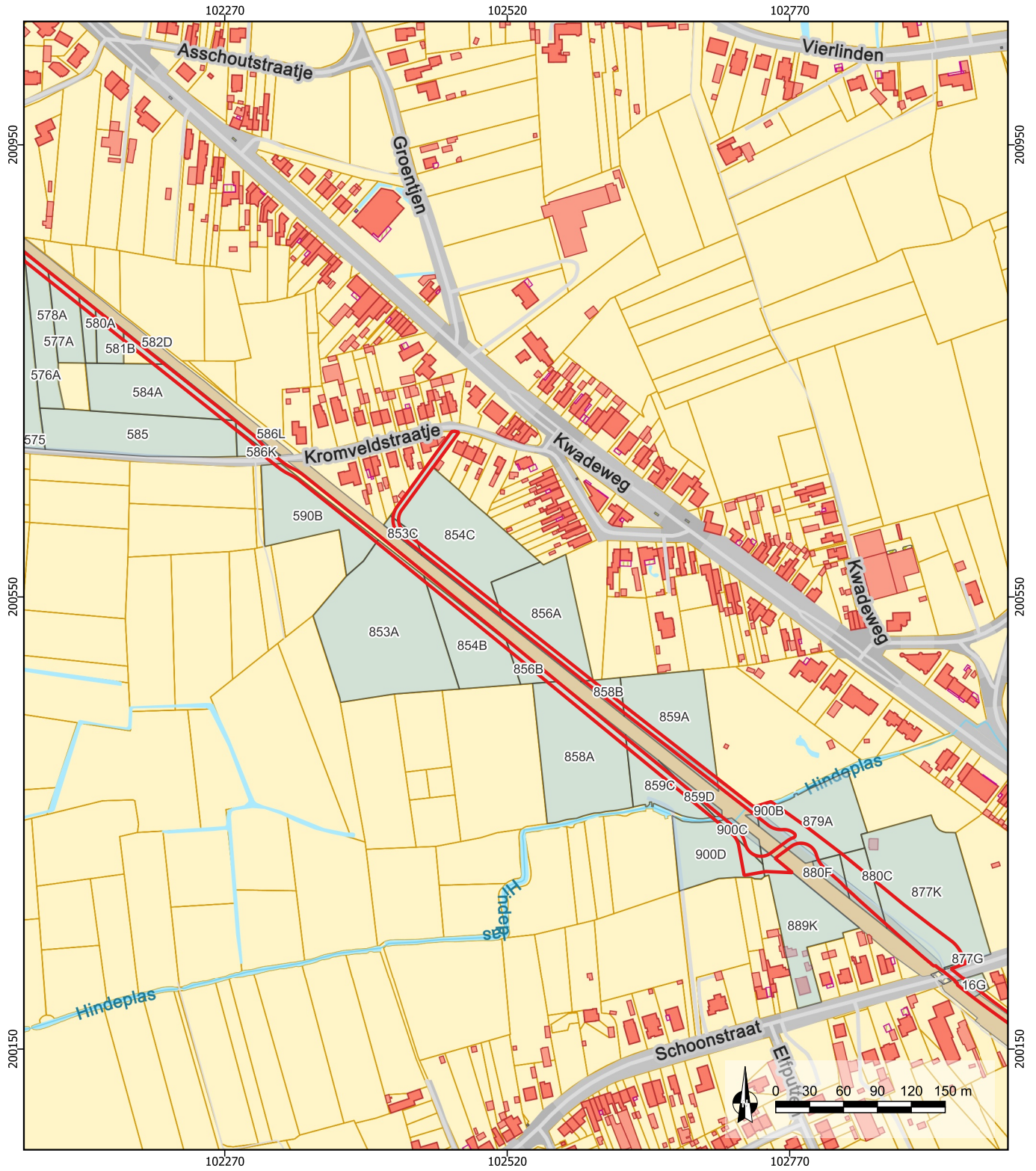

14/05/2024
Schaal 1/3200
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Legende

- Plangebied
- Betrokken perceel

Figuur 2: Zuidelijke zone op de kadasterkaart (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42

14/05/2024
Schaal 1/5000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

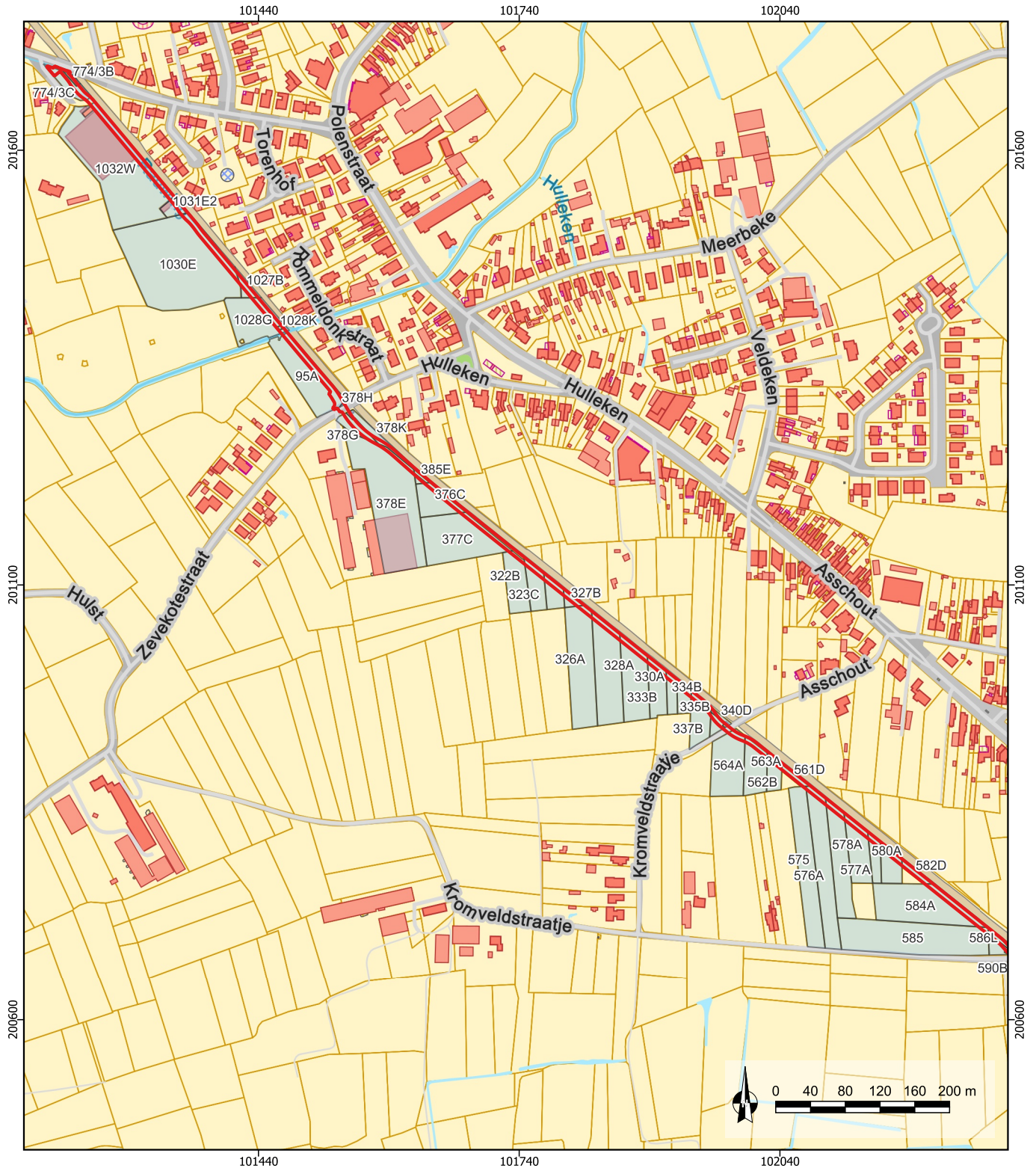
Kadasterkaart
Centrale zone

De Logi & Hoorne
ARCHEOLOGIE

Legende

- Plangebied
- Betrokken perceel

Figuur 3: Centrale zone op de kadasterkaart (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42

Kadasterkaart
Noordelijke zone

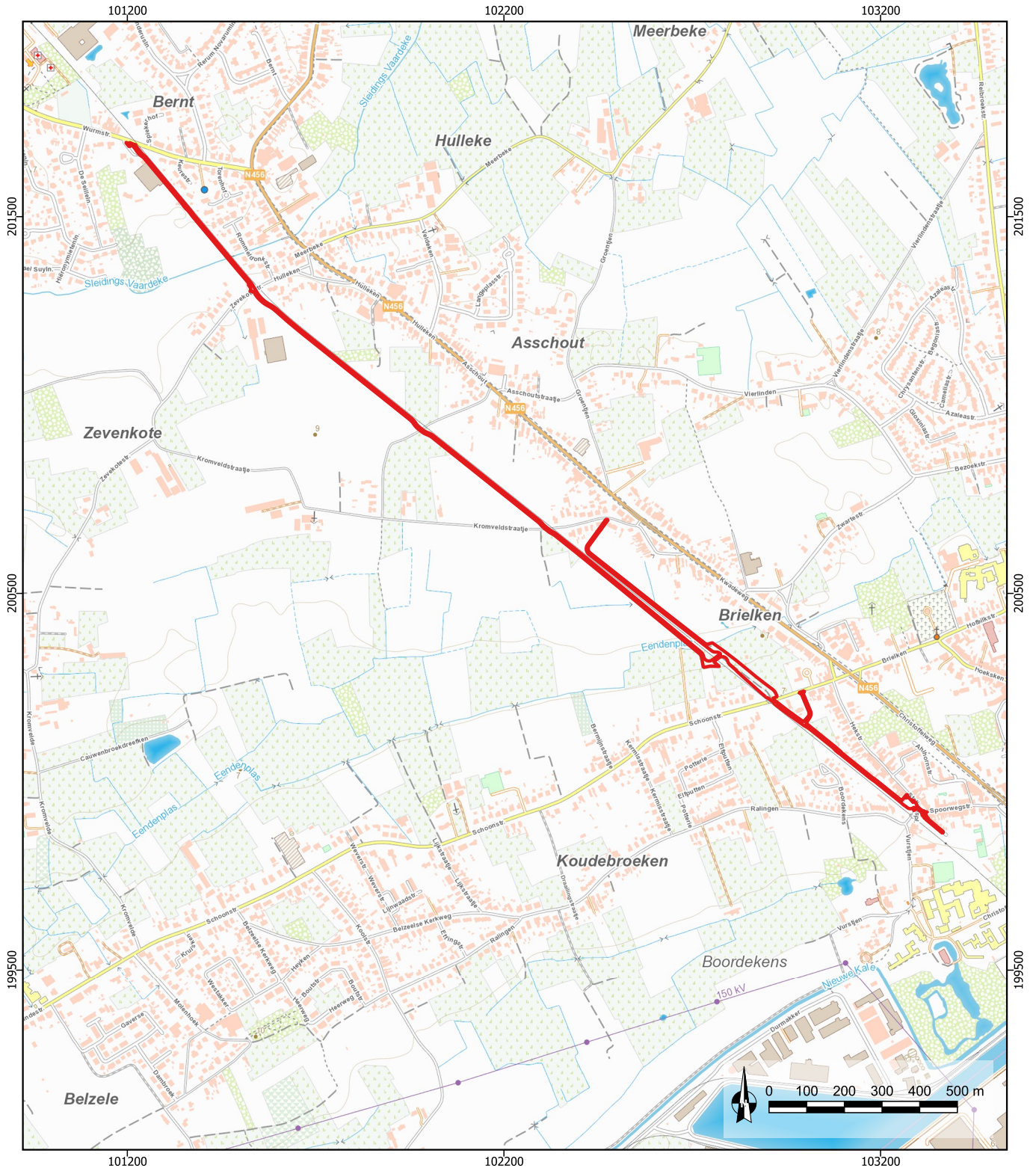

14/05/2024
Schaal 1/6500
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Legende

- Plangebied
- Betrokken perceel

Figuur 4: Noordelijke zone op de kadasterkaart (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42
Topografische kaart

14/05/2024
Schaal 1/15.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

De Logi & Hoorne
ARCHEOLOGIE

Legende

Plangebied

Figuur 5: Plangebied op een topografische kaart (© Geopunt)

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen

De initiatiefnemer wenst langsheen de huidige spoorwegbedding een stuk fietssnelweg te realiseren tussen het station van Evergem in het zuiden en de Wurmstraat in het noorden. In totaal gaat het om een oppervlakte van zo'n 2,5ha. Het betreft kadasterpercelen 2A3, 2C3, 2D3, 2E3, 2F3, 2G3, 3A5, 3B5, 3C5, 3D5, 3E5, 3F5, 3F6, 3G5, 3K3, 3L3, 3R6, 3S6, 3T5, 3V4, 3X5, 3Y4, 3Y5, 3Z4, 6F, 9N, 16G, 95A, 322B, 323C, 324A, 326A, 327B, 328A, 330A, 333B, 334B, 335B, 337B, 338C, 340D, 376C, 377C, 378E, 378G, 378H, 378K, 385D, 385E, 561D, 562B, 563A, 564A, 575, 576A, 577A, 578A, 580A, 581B, 582D, 584A, 585, 586K, 586L, 590B, , 774/3B, 774/3C, 853A, 853C, 854B, 854C, 856A 856B, 858A, 858B, 859A, 859C, 859D, 877G, 877K, 879A, 880C, 880F, 889K, 900B, 900C, 900D, 1027B, 1028G, 1028K, 1030E, 1031E2, 1032W, 1127/3, 1134L2 van afdeling 2, sectie D, E & F in Evergem.

Algemeen gaat het om de aanleg van een NW-ZO georiënteerde fietssnelweg langsheen de bestaande spoorweglijn tussen Evergem en Sleidinge. Op verschillende plaatsen kruist het traject bestaande wegen, waterwegen en de spoorwegbedding waardoor aftakkingen, oversteekplaatsen, een fietsbrug en een fietstunnel worden gepland. Ook bijhorende ingrepen zoals groenaanleg en de (her)aanleg van straatverharding worden voorzien. Algemeen wordt het fietspad zelf aangelegd tot een diepte van zo'n 0,50m en heeft het een breedte van 4m en 3m voor de aftakkingen. Aangezien het gaat om een lang lijntraject, worden de geplande werken in meer detail besproken per zone.

De gedetailleerde plannen van het volledige traject werden meegegeven als bijlage bij deze archeologienota.

1.2.1.1. ZUIDELIJKE ZONE: STATION EVERGEM – SCHOONSTRAAT

Het traject start in het zuiden aan het treinstation van Evergem en ten oosten van het perron. Het sluit daarna aan op de Spoorwegstraat en steekt het verlengde van deze straat over, naar het Stationsplein. Voor dit deel wordt een bitumineuze, rode verharding gebruikt. Het plein dat momenteel in gebruik als verharde parking wordt heraangelegd. Hiertoe worden enkele muren afgebroken, de fietssnelweg erdoor aangelegd en de overige ruimte wordt opnieuw ingericht als verharde parking met grasbeton tegels en betonstraatstenen, alsook struiken en bomen. De weg van het fietspad wordt verder vervolgd langsheen de oostelijke zijde van de spoorwegbedding, met ter hoogte van het plein een verkeersgeleider (totale breedte fietspad lokaal 5m). Op de randen van het fietspad worden graslanden en wegbermen gevormd door bezaaiing. Ter hoogte van de achtertuin van Hekstraat 53 wordt eveneens een verkeersgeleider gepland. Het fietspad wordt ter hoogte van Schoonstraat 15-17 afgetakt richting het oosten en vervolgens noorden, en komt hierdoor uit op de Schoonstraat ten westen van huisnummer 13. Het andere deel vervolledigd de weg richting het noordwesten, waar een nieuwe fietsbrug over de Schoonstraat wordt aangelegd. Voor de aanloop tot de brug in het zuiden, wordt het bestaande niveau opgehoogd over zo'n 90m lengte, vanaf de aftakking tot aan de brug zelf. Er zal ook een keermuur worden aangelegd aan de oostelijke zijde van het fietspad. Deze komt tot zo'n 0,7-1,4m, en maximaal 2m onder het huidige maaiveldniveau. Voor de landhoofden aan weerszijden van de brug geldt eveneens een maximale uitgraving van 2m diepte (exclusief de funderingspalen).

1.2.1.2. CENTRALE ZONE: SCHOONSTRAAT – KROMVELDSTRAATJE

Aan de noordelijke straatzijde van de Schoonstraat wordt eveneens een aftakking gepland die ten noorden van de nieuwe brug aansluit op het fietspad. Rond deze aftakking wordt groenaanleg voorzien met grassen, ingezaaide wegbermen struiken en bomen. De voorziene greppel wordt aangelegd in de ophoging van de brug en zal geen nieuwe schade veroorzaken. Ter hoogte van waar het traject kruist met de Hindeplas wordt een ondergrondse fietsdoorgang gepland onder de spoorwegbedding, over een lengte van zo'n 30m. Deze koker wordt zo'n 7m breed en 3,70m hoog, met wanden van 0,50m dikte. De onderkant van deze koker komt op zo'n 4,70m onder de spoorwegbedding. Tijdens de aanleg wordt de bestaande spoorwegberm tijdelijk afgegraven en achteraf terug aangevuld. Aan het westelijke uiteinde van de tunnel wordt groenaanleg voorzien met bomen, struiken en grassen. Ten noorden van de ondergrondse doorgang loopt het fietspad verder aan weerszijden van de spoorwegbedding. De waterloop Hindeplas zelf is reeds ingebuisd onder de spoorwegbedding.

De twee bestaande duikers worden hierbij behouden, en vier nieuwe worden aangelegd, één aan elke zijde van het fietspad, op beide deeltrajecten. Het oostelijke deeltraject wordt afgetakt richting het oosten om aan te sluiten op het Kromveldstraatje tussen huisnummers 7 en 9.

1.2.1.3. NOORDELIJKE ZONE: KROMVELDSTRAATJE – WURMSTRAAT

Het westelijke deeltraject blijft vervolgens verder doorlopen in noordwestelijke richting, langsheen de spoorwegbedding. Hierbij worden nog drie straten gekruist. Ter hoogte van het Kromveldstraatje en Asschout loopt het fietspad gewoon door, maar aan de Zevekotestraat/Hulleken wordt het onderbroken en zijn aan weerszijden verkeersgeleiders voorzien. Aan de ingebuisde waterloop het Sleidingsvaardeken wordt een deel van de bestaande duiker opgebroken en verlengd voor de aanleg van het fietspad. Het fietspad kent daarna een recht verloop met op nog twee punten verkeersgeleiders, richting het eindpunt, de aansluiting op de Wurmstraat. Een cabine van Fluvius ten zuiden van Wurmstraat 60 wordt nog gesloopt en een nieuwe wordt voorzien aan het noordelijke eindpunt van het fietspad.

1.2.1.4. IMPACT VAN DE GEPLANDE WERKEN

De diepte van de geplande ingrepen varieert. Over het algemeen zal de aanleg van het nieuwe fietspad zorgen voor verstoringen van 0-0,50m diepte, afhankelijk van het bestaande maaiveldniveau dat lokaal wordt opgehoogd. Dit geldt voor 1,93ha van het plangebied. De grotere impacten situeren zich ter hoogte van de brughoofden en keermuur aan de Schoonstraat, en de fietstunnel ten noorden ervan (ingrepen tot 1-2+m diepte). Op 2593m² wordt nieuwe groenaanleg voorzien. In totaal blijkt 6085m² van het plangebied echter reeds verstoord door bestaande verhardingen, ingebuisde waterlopen en nutsleidingen. Daarbij komen nog de vermoede vergravingen bij de aanleg van de verhoogde spoorwegbedding en de talrijke bomen en struiken die langsheen de spoorwegberm werden aangeplant. Binnen 2704m² zullen de werken geen nieuwe bodemingrepen plaatsvinden groter dan de reeds bestaande ingrepen. In de zone rond het station zullen de nieuwe werken geen grotere impact hebben op het bodemarchief dan deze reeds aanwezige verstoringen. Aangezien de geplande werken aan de duikers van de waterlopen zich bevinden binnen zones reeds verstoord door deze waterlopen, en binnen de bestaande ophoging van de spoorwegberm, worden geen beduidende nieuwe bodemverstoringen verwacht.

1.2.2. Criteria voor opmaak archeologienota

Voor de uitvoering van het geplande project dient de initiatiefnemer een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan te vragen. Volgens [artikel 5.4.1. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013](#) en het stroomschema van Onroerend Erfgoed moet bij de vergunningsaanvraag een archeologienota waarvan akte is genomen gevoegd worden.

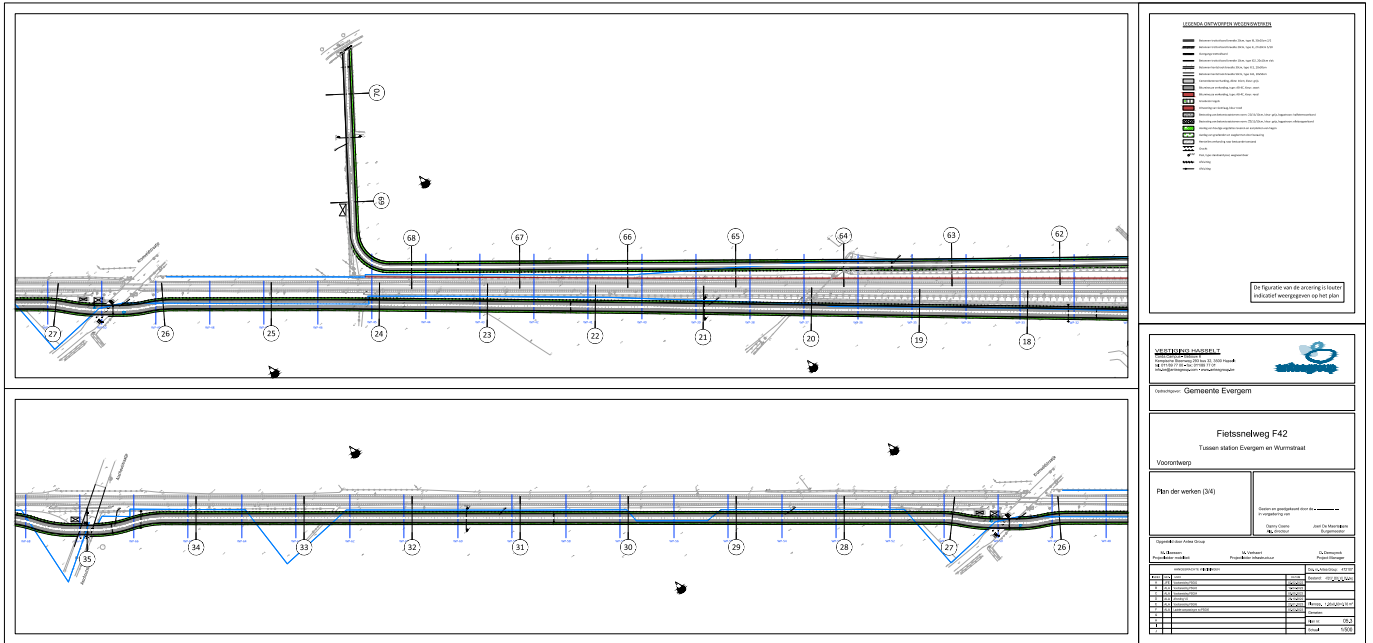
1.3. Doel en onderzoeksvragen

Dit bureauonderzoek heeft als doel het archeologisch potentieel te bepalen van het plangebied tussen het station van Evergem en de Wurmstraat. Uit deze studie van landschappelijk, archeologische en historische bronnen moet blijken of — in het kader van de geplande ingrepen — archeologische maatregelen nodig zijn om het bodemarchief veilig te stellen, en welke deze zijn. Een degelijke inschatting kan gebeuren na beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

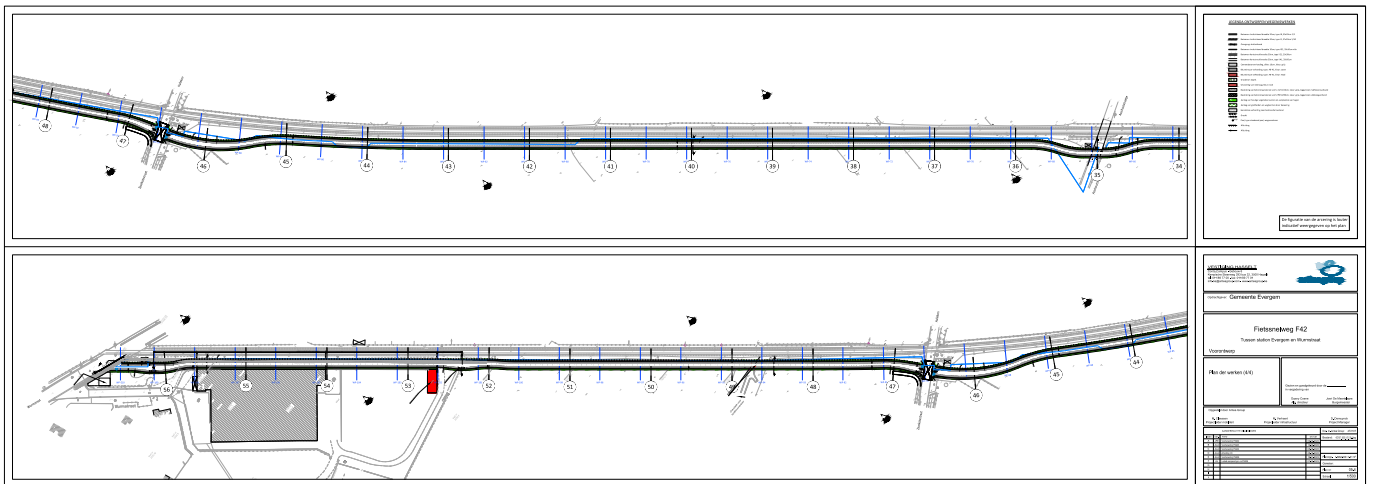
- Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke evolutie kende het landgebruik en welke invloed heeft dit gebruik op de bewaring van het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites? Wat is de aard, datering en bewaring? Bestaat hierover voldoende zekerheid?
- Wat is het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?

Indien het bureauonderzoek er niet in slaagt op al deze vragen een afdoende antwoord te formuleren moet nagegaan worden met welke methode — of combinatie van methodes — van vooronderzoek dit doel wel bereikt zal worden.

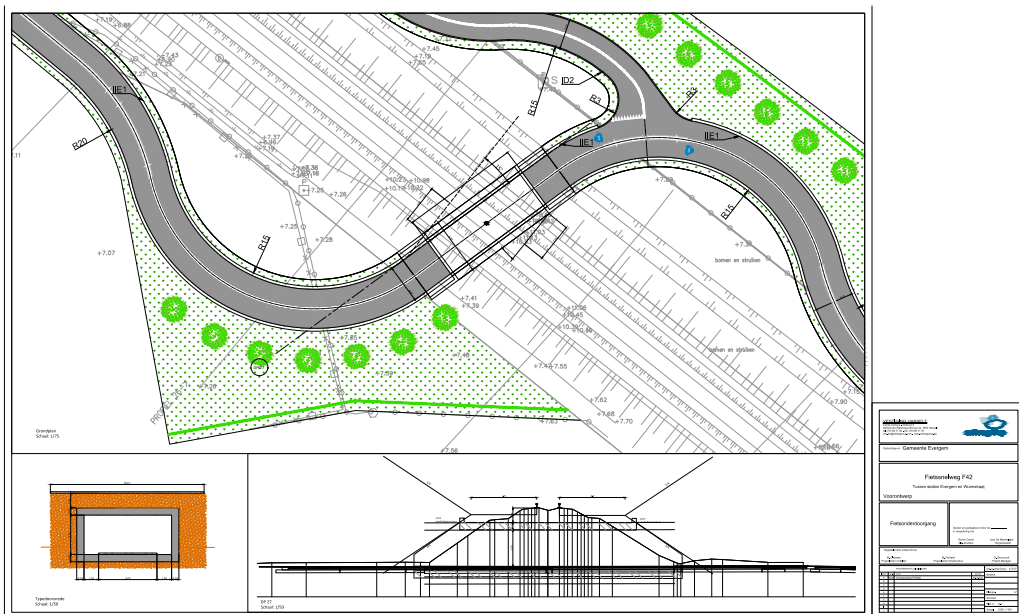

Figuur 8: Centrale deel van het geplande traject (© AnteaGroup)

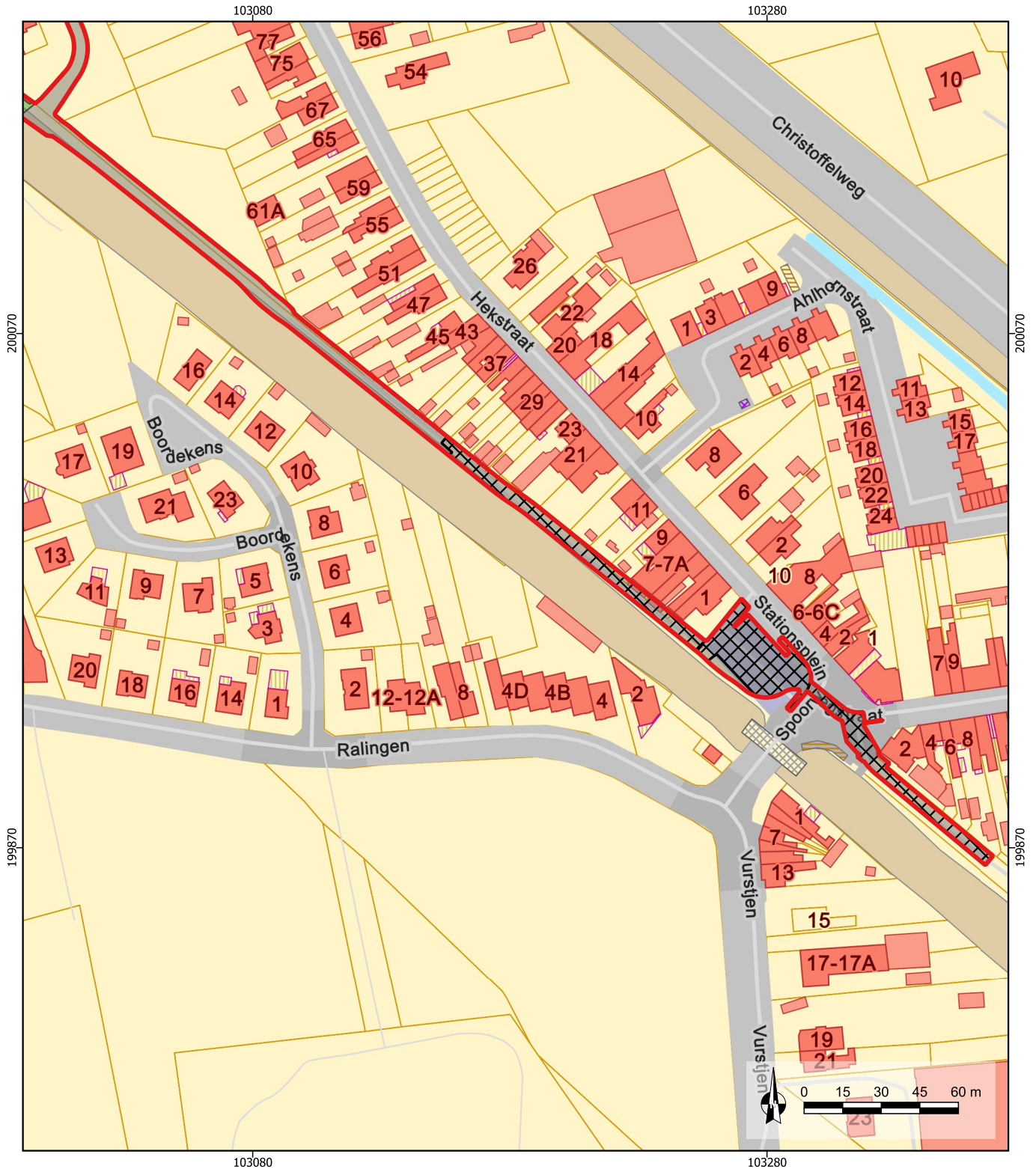

Figuur 9: Noordelijke deel van het geplande traject (© AnteaGroup)

Figuur 10: Detail en doorsnede van de geplande fietstunnel (© AnteaGroup)

2024E90
Evergem Fietspad F42
Impacten zuidelijke zone

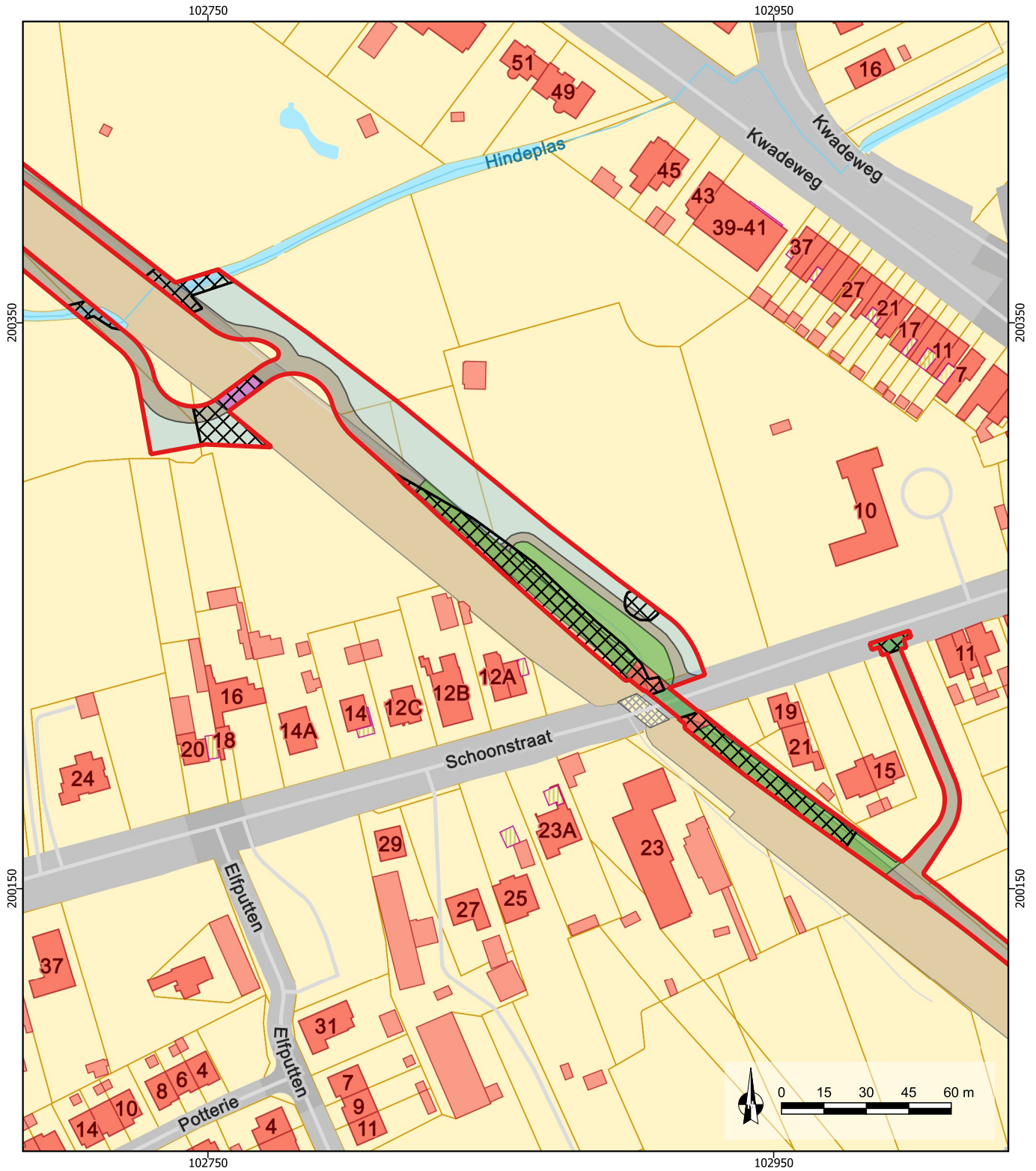
16/05/2024
Schaal 1/2200
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

De Logi & Hoorne
ARCHEOLOGIE

Legende

Plangebied	Diepte nieuwe impacten
Bestaande verstoringen	0m
	0-50m

Figuur 12: Geplande en bestaande impacten in het zuiden (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42
 Impacten zone Schoonstraat

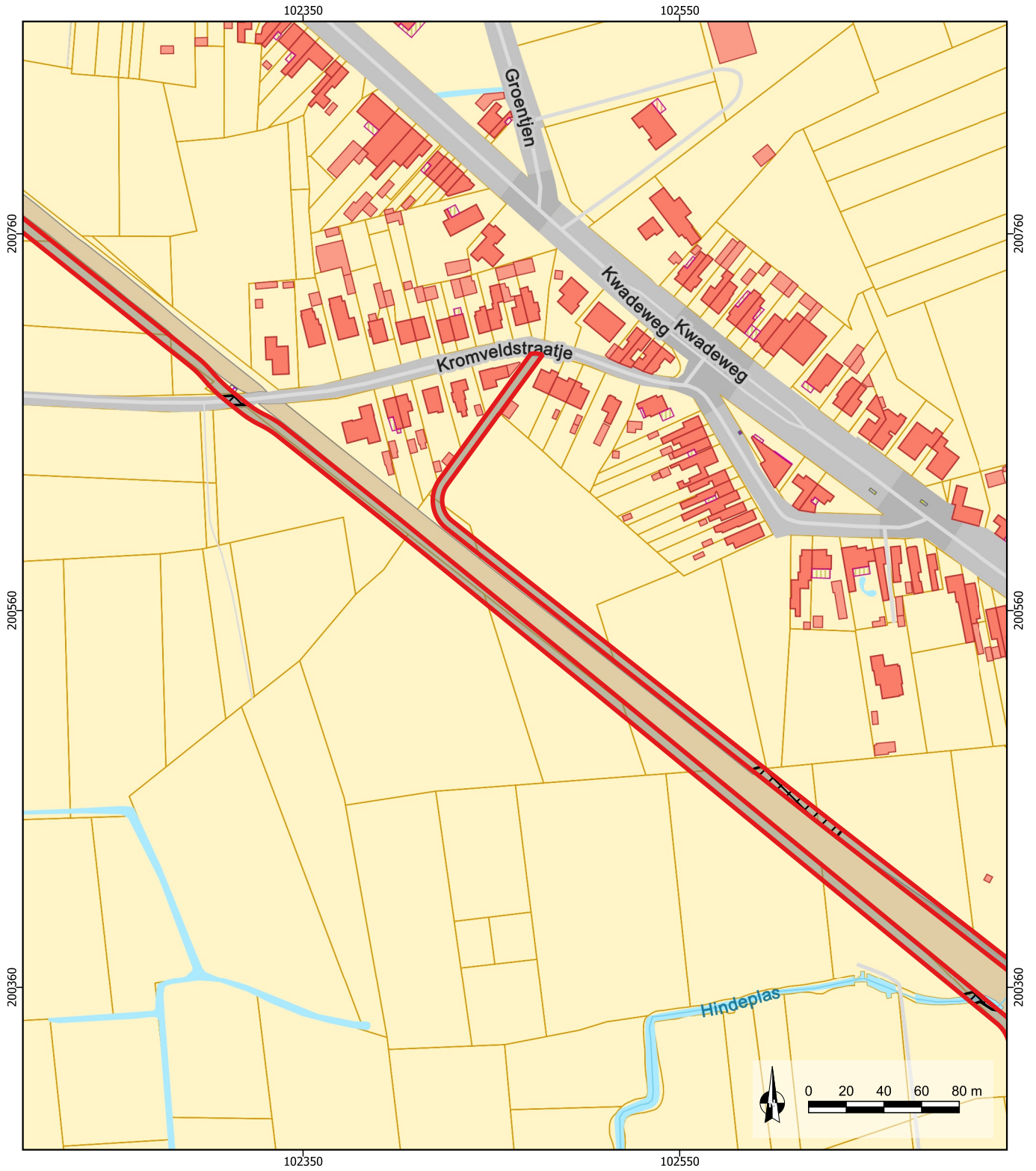
16/05/2024
 Schaal 1/2000
 Digitaal aangemaakt
 © Geopunt

De Logi & Hoorne
 ARCHEOLOGIE

Legende

Plangebied	Diepte nieuwe impacten	1m
Bestaande verstoringen	0m	2(+)
	0-50m	Groenaanleg

Figuur 13: Geplande en bestaande impacten aan de Schoonstraat (© Geopunt)

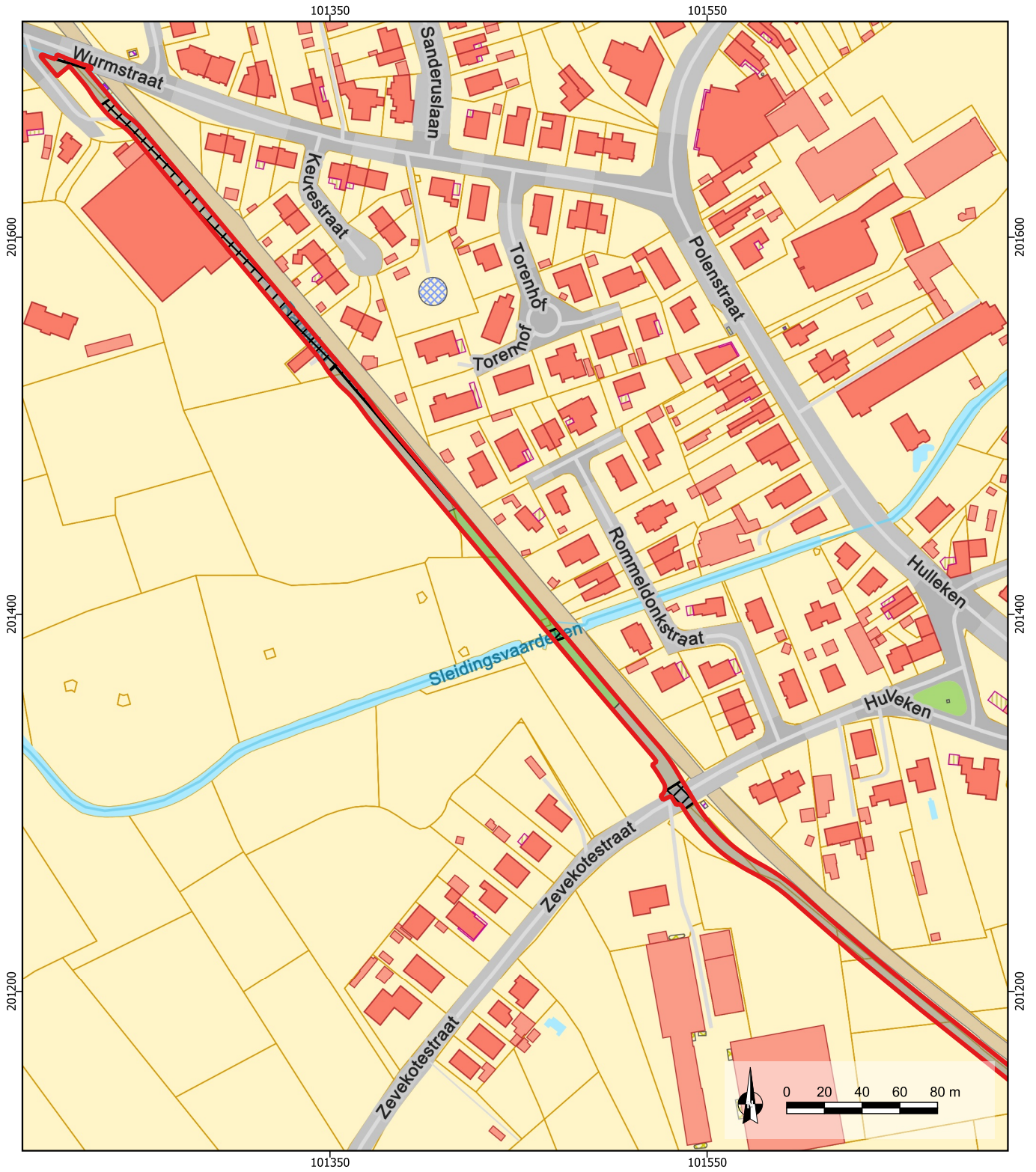

2024E90
Evergem Fietspad F42
Impacten
Schoonstraat - Kromveldstraatje
16/05/2024
Schaal 1/3000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt
De Logi & Hoorne
ARCHEOLOGIE

Legende

Plangebied	Diepte nieuwe impacten
Bestaande verstoringen	0-50m

Figuur 14: Geplande en bestaande impacten in de centrale zone (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42
Impacten noordelijke zone

16/05/2024
 Schaal 1/2200
 Digitaal aangemaakt
 © Geopunt

Legende

- Plangebied
- Bestaande verstoringen

Diepte nieuwe impacten

- 0m
- 0-50m

Figuur 15: Geplande en bestaande impacten in het noorden (© Geopunt)

1.4. Onderzoeksstrategie en -methode

Om het archeologisch potentieel van het plangebied te kunnen evalueren wordt een vooronderzoek uitgevoerd dat resulteert in een archeologienota. Het onderzoek vangt aan met een bureaustudie van geologisch, aardkundig, landschappelijk, historisch en archeologisch bronnenmateriaal. De gewonnen informatie beslaat de geomorfologie, landschapsgenese en bewoningsgeschiedenis van het plangebied en levert zo aanwijzingen op over de verwachte aard en bewaringstoestand van het archeologisch bodemarchief.

Gegevens over aardkunde en geologie zijn geraadpleegd via de webservices van DOV Vlaanderen en Geopunt. Standaard worden minstens de tertiair en quartair geologische kaart, de bodemkaart en het digitaal hoogtemodel geconsulteerd. Aanvullend wordt gebruik gemaakt van het boek 'Geologie van Vlaanderen' (BORREMANS 2015). Bestaande resultaten van landschappelijke boringen op en rond het terrein worden in het onderzoek geïncorporeerd. In het onderzoek bestaat bijzondere aandacht voor de mogelijke aanwezigheid van afgedekte bodems, podzolen en de bewaringskansen van archeologische restanten in de bodem van het plangebied. Het archeologisch en historische bronnenonderzoek vangt aan met de raadpleging van relevante gegevens op het Geoportaal Onroerend Erfgoed en de Centrale Archeologische Inventaris, en historische kaarten en orthofoto's op Geopunt. Dit kan aangevuld worden met informatie uit historische literatuur, toponymie en archeologische verslagen. Informatie over de aanwezigheid van kabel- en nutsvoorzieningen op het plangebied wordt via de KLIP-toepassing bij Informatie Vlaanderen opgevraagd. De afbakening van het plangebied en de beschrijving van de geplande ingrepen is gebaseerd op de informatie en plannen die door de initiatiefnemer ter beschikking werden gesteld. Alle digitale — en waar mogelijk ook analoge — onderzoeksdocumenten worden binnen een GIS-omgeving geïntegreerd, vergeleken en bestudeerd. Het archief van het onderzoek wordt bewaard bij De Logi & Hoorne bv. De verzamelde gegevens worden bovendien digitaal bewaard op minstens twee individuele dragers.

Uiteindelijk moet het archeologisch potentieel van het plangebied geëvalueerd en tegenover de geplande bodemingrepen geplaatst worden. Hieruit moet duidelijk blijken of de geplande ontwikkeling wetenschappelijk waardevol bodemarchief dreigt te beschadigen. Indien hierover onvoldoende zekerheid bestaat, moet afgewogen worden welke archeologische maatregelen wel voor uitsluitel kunnen zorgen.

2. Assessmentrapport

2.1. Landschappelijke gegevens

2.1.1. Ruimtelijke situering

Het plangebied betreft een lijnvormig traject tussen het station van Evergem in het zuidoosten en de Wurmstraat in het noordwesten. In totaal gaat het om zo'n 2,5ha en een lengte in vogelvlucht van ca. 2,8km langsheen de huidige spoorweg. Het zuidelijke uiteinde ligt op zo'n 450m ten zuidwesten van de kerk van Evergem, het noordelijke uiteinde op zo'n 1,1km ten zuidwesten van de kerk van Sleidinge. Met dit NW-ZO georiënteerd traject worden twee rivieralleen doorkruist. Dit is het Sleidingsvaardeken in het noorden, en de in het zuiden. Beide hebben een quasi ONO-WZW verloop ter hoogte van het plangebied.

2.1.2. Geologische gegevens

Het plangebied maakt deel uit van het Vlaamse Valleilandschap. Dit gebied situeert zich ten noorden van Gent tussen Maldegem en Stekene met zuidelijke uitlopers richting de Boven-Schelde, het Leiedal, de Dendervallei en oostelijke uitlopers richting Rupel-Dijle-Demer tot nabij Werchter. De Vlaamse Vallei bestaat uit een complex van thalwegen die zich in verschillende fasen hebben ingesneden in het Paleogeen- en Neogeensubstraat en daarna opgevuld zijn geweest met jong-Quartaire sedimenten. Deze Vlaamse Vallei vormt de kern van Zandig Vlaanderen, een zandige vlakte met een TAW waarde onder de +10m (BORREMANS 2015: 211-212).

Door het microreliëf en hydrografisch patroon van de Vlaamse Vallei is het mogelijk om nog een verdere onderverdeling van het landschap te maken. Het onderzoeksgebied wordt hierbij grotendeels ingedeeld in het Kommengebied Sleidinge. Dit kommengebied bestaat uit lage ruggetjes, vlakke zones en kommen die gesloten of langs één zijde open zijn. De lage ruggetjes hebben een voornamelijk N-Z of WZW-ONO oriëntatie.

De N-Z gerichte ruggen hebben voornamelijk een niveo-eolische origine terwijl de overige verband houden met stroomruggen van verwilderde rivieren die noordwaarts afvloeiden. Het gebied vertoont een gemiddelde topografie van +6m TAW maar daalt zeer langzaam naar het noorden waar een minimale hoogte van +5m TAW wordt bereikt aan de zuidrand van de dekzandrug van Lembeke – Stekene (De Moor & Van de Velde 1995: 6). De twee riviervalleien tussen de zandruggen in, worden echter ingedeeld in de vallei van de Beneden-Kale. Het reliëf wordt gekarakteriseerd door de dalbodem van de vallei die een vlakke alluviale zone vormt op een gemiddeld peil van 4m TAW. Deze alluviale vlakte is vandaag niet meer waar te nemen in het landschap door de sterk antropogene verstoring van het gebied bij de aanleg van de Ringvaart Om Gent en het kanaal Gent-Terneuzen, en bij de uitbouw van de industriezones op de (opgehoogde) oevers van beide waterlopen (DE MOOR & VAN DE VELDE 1995: 6).

Ter hoogte van het projectgebied wordt het Lid van Oedelem, binnen de Formatie van Aalter, aangesneden. Het Lid bestaat uit grijsgroen, fijn glauconiethoudend zand waarin lokaal drie niveaus met kalkzandsteenbanken kunnen voorkomen. Deze sedimenten zijn afgezet in een ondiep marien milieu, meer bepaald in distributiegeulen van wadden- of riviermondingsomgevingen of, verder naar het oosten, in lagunaire omstandigheden. Deze veranderende afzetomstandigheden tonen aan dat het Lid van Oedelem afgezet is geweest tijdens een lichte stijging van de zeespiegel in het Ypresiaan (midden - Eoceen) (BORREMANS 2015: 137-138).

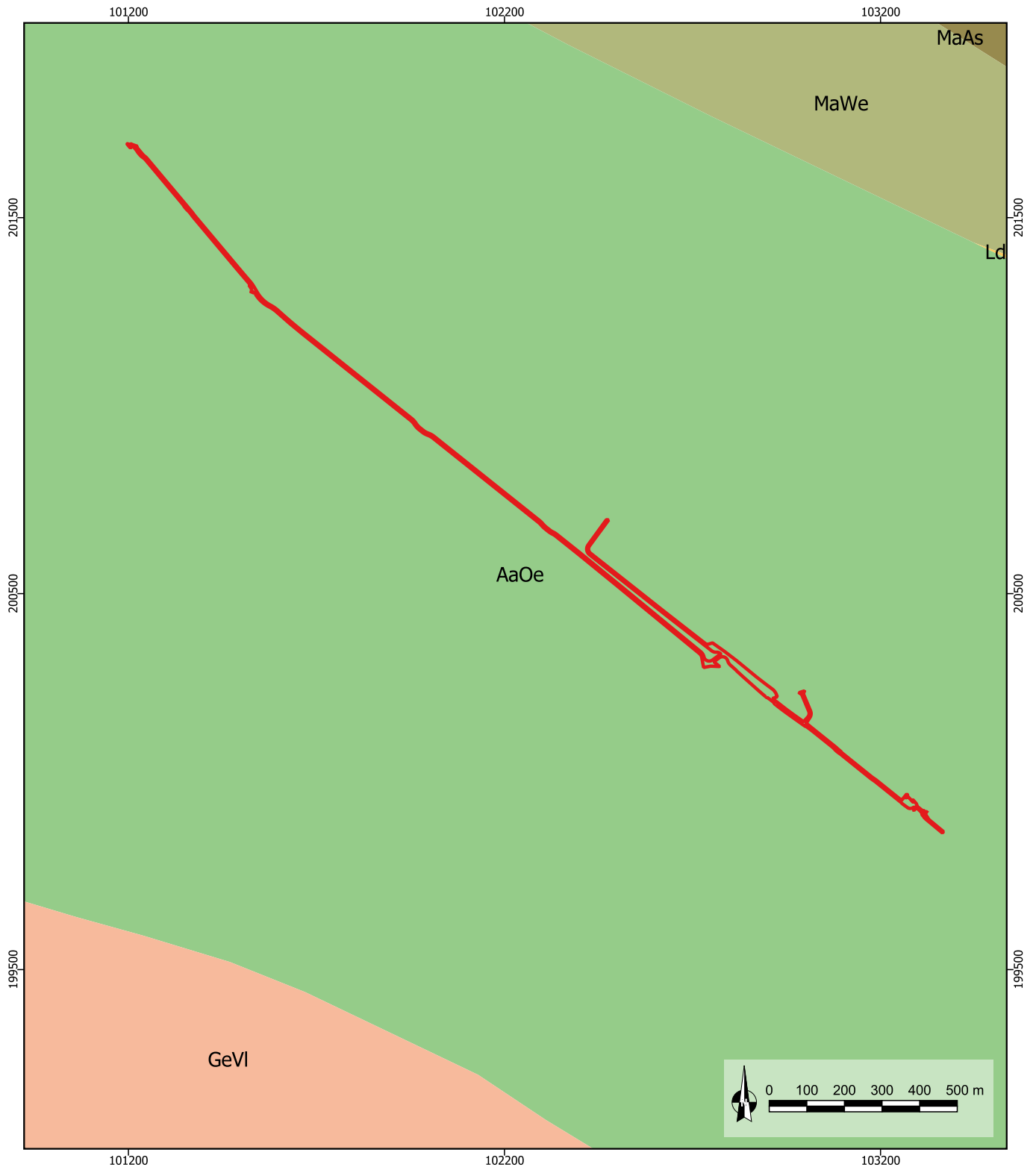
Dit tertiaire pakket wordt ter hoogte van het plangebied afgedekt door twee types quartaire afzettingen. Het gaat hoofdzakelijk om het Type 13, dat wordt gekenmerkt door een opvolging met bovenaan eolische afzettingen uit het Weichseliaan (116 tot 11,7 ka), hellingsafzettingen uit het Quartair (2,58 Ma- recent), fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan en aan de basis getijdenafzettingen van het Eemiaan (126-116 ka). Ter hoogte van de Hindeplas die het plangebied in het zuidelijke derde van het traject doorsnijdt, komt het Type 13a voor. Dit type wordt gekenmerkt door getijdenafzettingen en fluviatiele afzettingen uit het Laat-Pleistoceen (Eemiaan en Weichseliaan) aan de basis, waarboven achtereenvolgens quartaire zandige eolische afzettingen (Weichseliaan tot Vroeg-Holoceen) en/of hellingsafzettingen voorkomen, gevolgd door nieuwe Holocene en mogelijk Tardiglaciale (Laat-Weichseliaan) fluviatiele afzettingen.

2.1.3. Aardkunde

Op de Vlaamse bodemkaart is de bodem van het plangebied gekarteerd onder verschillende bodemtypes. In het uiterste zuiden komt het bodemtype OB voor. Dit zijn antropogeen beïnvloede, kunstmatige en bebouwde gronden. Volgens de *World Reference Base*-classificatie (WRB) gaat het om *Technosols/Not Surveyed*. Dit impliceert een door de mens beïnvloede bodem, die gevormd werden door zware technische ingrepen (DONDEYNE *et al.* 2015: 13). Deze zone ligt dan ook aan de westelijke grens van de bebouwingkern van Evergem. Bovendien bevinden zich net ten zuiden ook vergraven gronden die verstoord raakten bij de aanleg van de Ringvaart (OT, ON).

Elders komt zijn de bodemkundige gegevens sterk gerelateerd aan de topografische variatie doorheen het traject. Waar het traject zich bevindt op de hogere, NO-ZW georiënteerde dekzandruggen, worden droge tot matig droge (lemig) zandige bodems gekarteerd zoals en Scc(h), Sdc, Zbm, Zbc(h), Zcc(h) en Zch. Deze bodemsequenties betreffen voornamelijk postpodzols waarbij nog een (humus/ijzer of textuur) B-horizont kan bewaard zijn, hoewel deze eerder sterk verbrokken of discontinue kan zijn (VAN RANST & SYS 2000).

Ter hoogte van de twee waterlopen die het traject doorkruisen, komen nattere, lemig zandige tot lichte zandleembodems voor (Sdb, SdP, Sep, sPep). Deze bodemtypes hebben veelal een onbekend profiel of geen verdere bodemontwikkeling (meer). Enkel Sdb vertoont mogelijk (nog) een structuur B-horizont (VAN RANST & SYS 2000).

2024E90
Evergem Fietspad F42

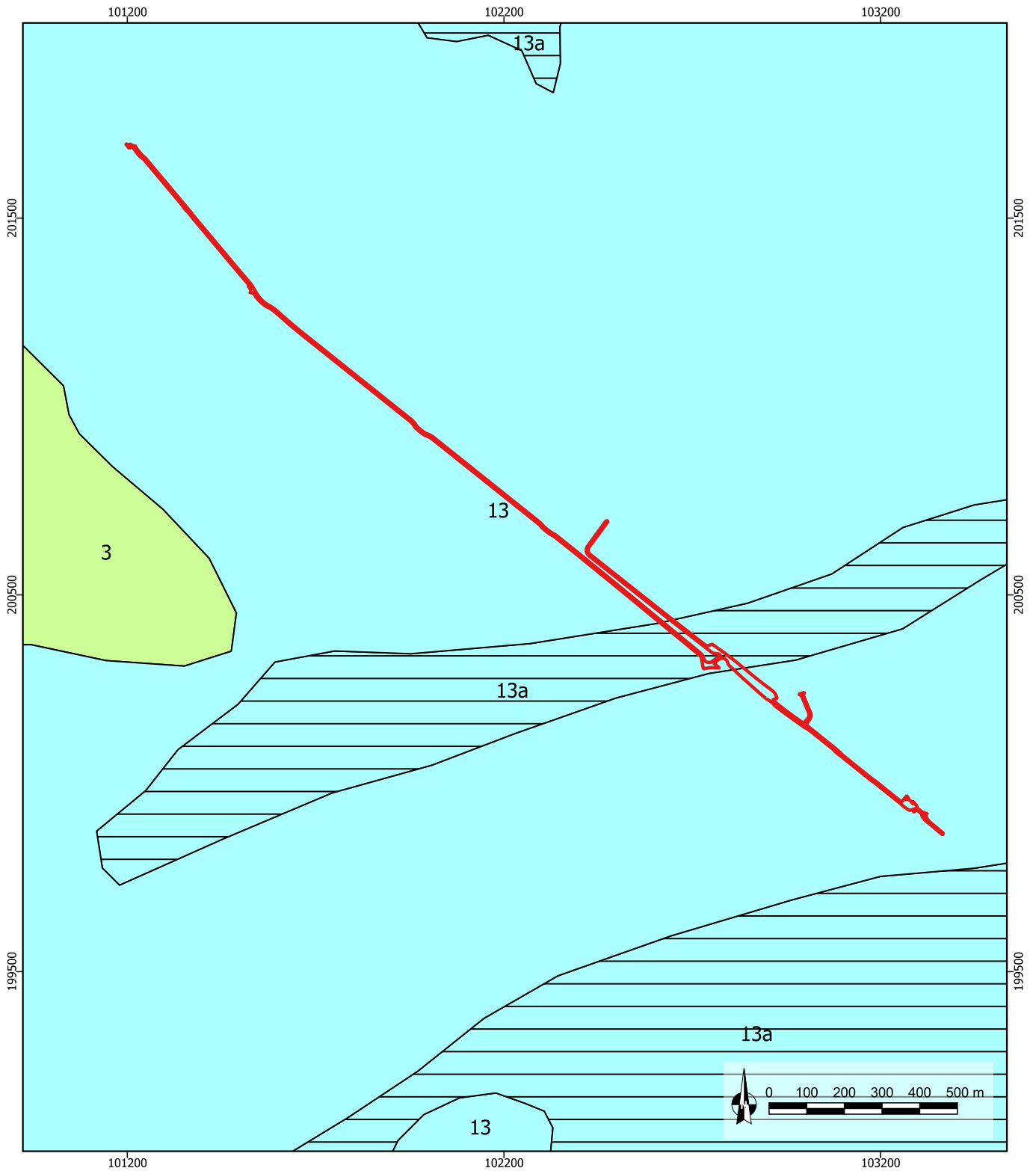
14/05/2024
Schaal 1/15.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Tertiaire geologie

Legende

Plangebied	Tertiaire geologie	Lid van Oedelem
Formatie van Lede	Lid van Vlierzele	Lid van Asse
Lid van Asse	Lid van Wemmel	

Figuur 16: Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42

Quartaire geologie

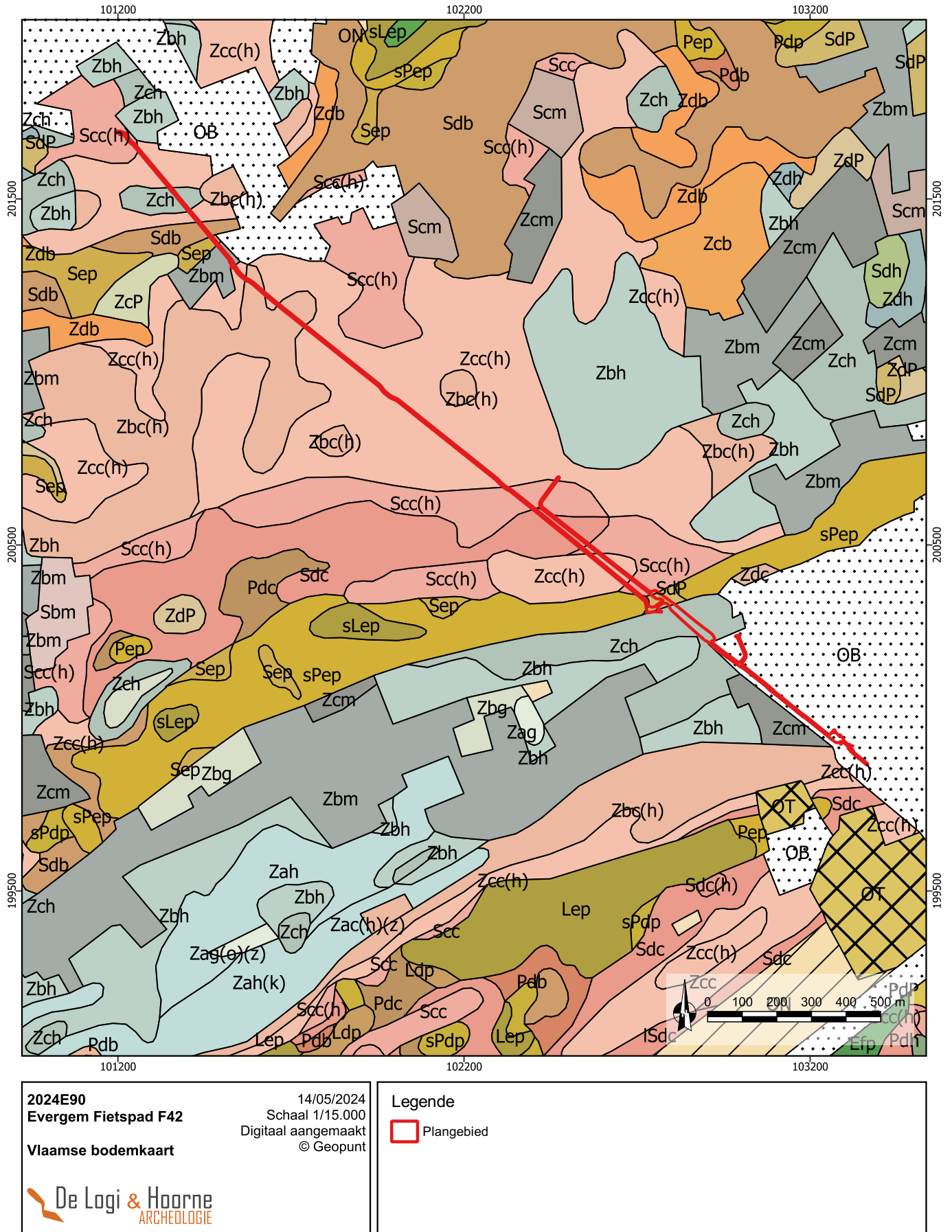

14/05/2024
Schaal 1/15.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

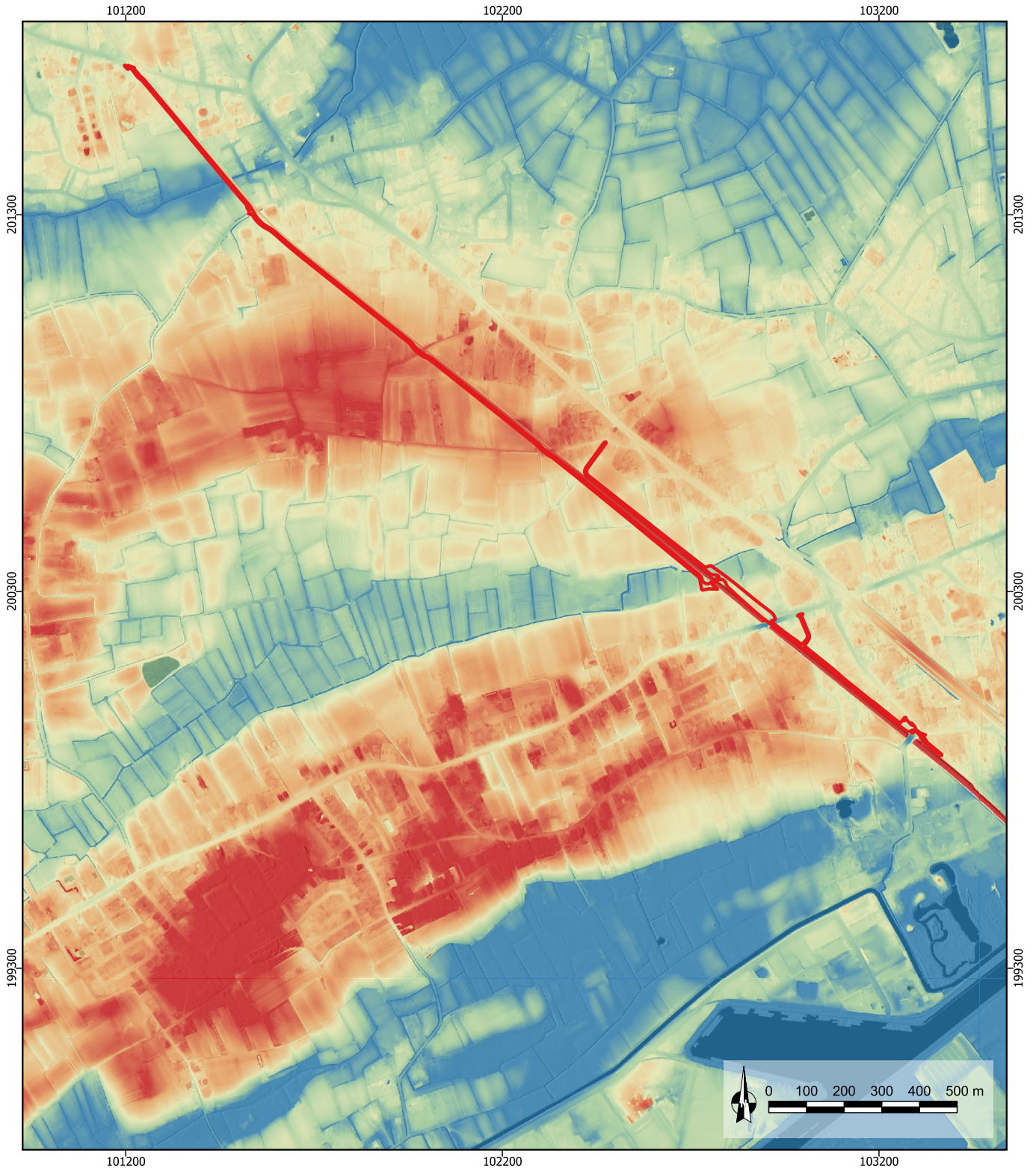
Legende

- Plangebied
- Quartaire geologie
  - 13
  - 13a
  - 3

Figuur 17: Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 18: Het projectgebied op de Vlaamse bodemkaart (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42
Digitaal hoogtemodel

14/05/2024
Schaal 1/15.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Legende

Plangebied

Hoogte (m TAW)	7,7500
6,5000	8,3750
7,1250	9,0000

Figuur 19: Het projectgebied en de ruimere omgeving op een digitaal hoogtemodel (© Geopunt)

2.1.4. Topografie

Doordat het plangebied een NW-ZO traject beschrijft, doorkruist het verschillende topografische landschapszones. Het traject kruist in totaal 3 ONO-WZW-georiënteerde zandruggen. Ze liggen ten noorden van de voormalige vallei van de Kale, die zich ter hoogte van de huidige, antropogene Ringvaart bevond. Ze zijn elk zo'n 650-800m breed en halen ter hoogte van het plangebied maximale hoogtes van zo'n 7,3-8,7m TAW, waarbij de middelste het hoogste is en de noordelijke laagste. Tussen de zandruggen in bevinden zich twee rivier valleien met eveneens een ONO-WZW oriëntatie ter hoogte van het plangebied. Dit is het Sleidingsvaardeken in het noorden, en de in het zuiden. Hun huidige bedding ligt op respectievelijk 5,2m en 6,4m TAW. Op de kaart van de Traditionele Landschappen in Vlaanderen ligt het projectgebied binnen het *straatdorpengebied van Waarschoot*. Dit landschap wordt gekenmerkt door een sterk verstedelijkt weefsel met een grote dichtheid van bewoning langs de wegen (lintbebouwing kenmerkend). Wijdse zichten zijn veelal versnipperd. Daarnaast staat dit vlak landschap ook bekend voor de aanwezigheid van gemengde land- en tuinbouw (ANTROP 2002: 8).

2.1.5. Bodemgebruik

Het plangebied betreft een lijntraject langsheen de bestaande spoorlijn en wordt grotendeels ingepland op nog onverharde zones. In het zuiden, en ter hoogte van de bestaande straten zijn reeds verhardingen en verstoringen aanwezig. Mogelijk zorgde dat de aanleg van de verhoorde spoorwegberm voor verstoringen van het bodemerfgoed. Over meer dan twee derde van het traject bevindt zich tevens een ingebuisde waterloop (Rauwing) tussen het geplande fietspad en de spoorwegbedding. Ook de aanleg hiervan zal reeds schade hebben toegebracht aan het bodemerfgoed binnen het geplande traject.

2.1.6. Synthese

Het plangebied betreft een lineair traject langsheen de spoorwegberm tussen het station van Evergem in het zuiden en de Wurmstraat in het noorden. Het traject kruist landschappelijk gezien drie hogere, droge zandruggen die van elkaar worden gescheiden door nattere beekvalleien. Deze landschappelijke locatie is gunstig voor menselijke activiteit sinds de steentijd. De kans op het aantreffen van in situ steentijdsites, alsook jongere (sporen)sites is bijgevolg op basis van de landschappelijke situering niet uit te sluiten, waar (sub)recente ingrepen het bodemarchief nog niet verstoorden.

2.2. Historische en archeologische gegevens

2.2.1. Historisch kader

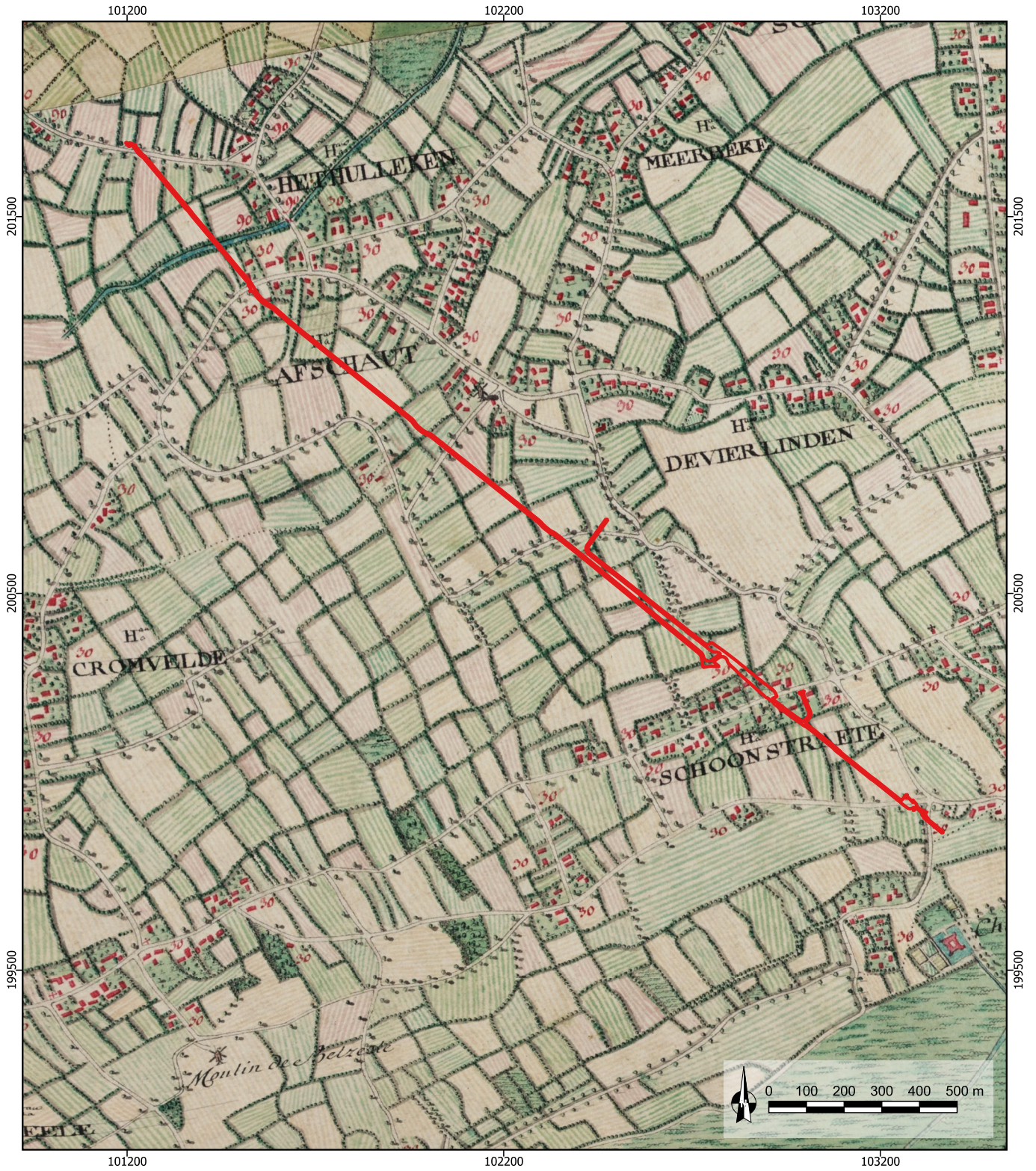
Het plangebied bevindt zich grotendeels tussen de bewoningskernen van Evergem en haar deelgemeente Sleidinge. De plaatsnaam Evergem is ontstaan uit de samenstelling van de persoonsnaam *Ever*, het verzamelsuffix *-inga* en *heem*, wat als betekenis *woonplaats van de lieden van Ever* in zich draagt. De eerste tekstuele vermelding van Evergem situeert zich in 966 als *Euergehem*. Omstreeks 1105 wordt de gemeente als *Euerchem* beschreven, wat in 1145 evolueert tot *Euergem* (DEBRABANDERE *et al.* 2010: 81). De eerste vermelding hangt samen met de opsomming van koning Lotharius over de binnen zijn rijk gelegen bezittingen en rechten van de Sint-Baafsabdij. Na de invallen van de Noormannen komt het gebied onder voogdij te staan van de heren van Dendermonde wat samenhangt met de eerste ontginningsfase van het gebied omstreeks de 11de eeuw (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2024a).

De oudste vermelding van Sleidinge gaat terug tot in 1220 als *Scleidingha* in het archief van het Sint-Veerlekapittel. Deze naam zou afgeleid zijn van het Germaanse *slaeido* of glibberige plaats. Administratief viel Sleidinge onder de kasselrij van Oudburg. Tot 1559 behoorde de gemeente op kerkelijk gebied toe aan het bisdom Doornik, nadien aan het bisdom Gent. De parochie Sleidinge ontstond vermoedelijk in de eerste helft van de 13de eeuw, als afsplitsing van Evergem (vermelding in 1260). De tienden werden destijds geheven door Sint-Baafs (later het bisdom Gent), het kapittel van Doornik en het kapittel van Sint-Veerle te Gent (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2024b). Nadien kent het gebied nog verschillende ontginningsfasen (VERHULST 1995: 139). In de tweede helft van de 19de eeuw werden twee spoorlijnen aangelegd die Evergem doorkruisen en ontstond een belangrijke industriële zone op de linker oever van het Kanaal Gent-Terneuzen. Rond het midden van de 20ste eeuw werd de Ringvaart Om Gent, ten zuid(oost)en van het plangebied, uitgegraven en de loop van de Kale naar het noorden verplaatst. Zo ontstond een tweede industrieterrein ter hoogte van het nieuwe sluizencomplex (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2024a & 2024b).

Het plangebied valt te herkennen op verschillende historische kaarten. Op de Ferrariskaart uit 1777 bevindt het plangebied zich in een over het algemeen ruraal gebied. Het merendeel van het traject gaat door gronden in gebruik als landbouwterrein, al worden ook enkele wegen gesneden. Ter hoogte van het plangebied komt langsheen de *Schoonstraete* bewoning voor, alsook aan de huidige Zevekotestraat/Hulleken (gehucht *Afschaut*). Verder was het plangebied toen onbebouwd en ligt het grotendeels ten westen van de bewoningskernen van Evergem en Sleidinge.

Historische kaarten uit het midden van de 19de eeuw zoals de Atlas der Buurtwegen uit 1840, de topografische kaart van Vandermaelen uit 1846-1854 en de Poppkaart uit 1842-1879 tonen een gelijkaardig beeld. Er komt nog steeds bebouwing voor aan de Schoonstraat, maar de kaarten bevestigen dat de bewoning aan de Zevekotestraat/Hulleken eerder ten oosten van het plangebied ligt. Op deze kaarten valt ook het huidige verloop van de bovengrondse waterwegen te herkennen. De spoorwegbedding is nog niet aanwezig op de Atlas der Buurtwegen 1840, maar werd wel aangeduid op het zuidelijke deel van de topografische kaart Vandermaelen, en op de Poppkaart. Dit komt overeen met de gekende aanleg van de spoorweg in het midden van de 19de eeuw.

Het projectgebied werd doorheen de jaren op enkele luchtfoto's en orthofoto's vastgelegd. De oudste beschikbare orthofoto is een opname uit de zomer van 1971 waarop er slechts weinig verschil opvalt binnen het plangebied met de situatie een eeuw ervoor. De bebouwing ten oosten breidde uit, maar er lijken geen nieuwe bebouwing of verharding plaats te hebben gevonden binnen het tracé. Hetzelfde geldt voor het beeld op een orthofoto uit 1990, maar er valt wel een verharding op in het uiterste noorden. Vanaf het jaar 2000 zijn op een meer regelmatige basis luchtfoto's genomen boven het gebied. De hogere resolutie van deze beelden laat toe meer detail te onderscheiden. Ook op deze recentere orthofoto's vallen amper verschillen op met de voorgaande. De belangrijkste ingreep blijkt de aanleg van de spoorlijn te zijn geweest in het midden van de 19de eeuw, waarna er slechts weinig andere ingrepen plaatsvonden binnen het plangebied. *Cropmarks* werden niet vastgesteld. De bewaring van archeologisch erfgoed in de bodem kan op basis van het historische en hedendaagse landgebruik niet worden uitgesloten. Al wordt wel verondersteld dat de aanleg van de spoorwegbedding en de (her)uitgraving van de (ingebuisde) waterwegen meteen naast het plangebied gelegen, ook mogelijk invloed hadden op de bodembewaring binnen het plangebied zelf.

2024E90
Evergem Fietspad F42
Ferrariskaart 1777

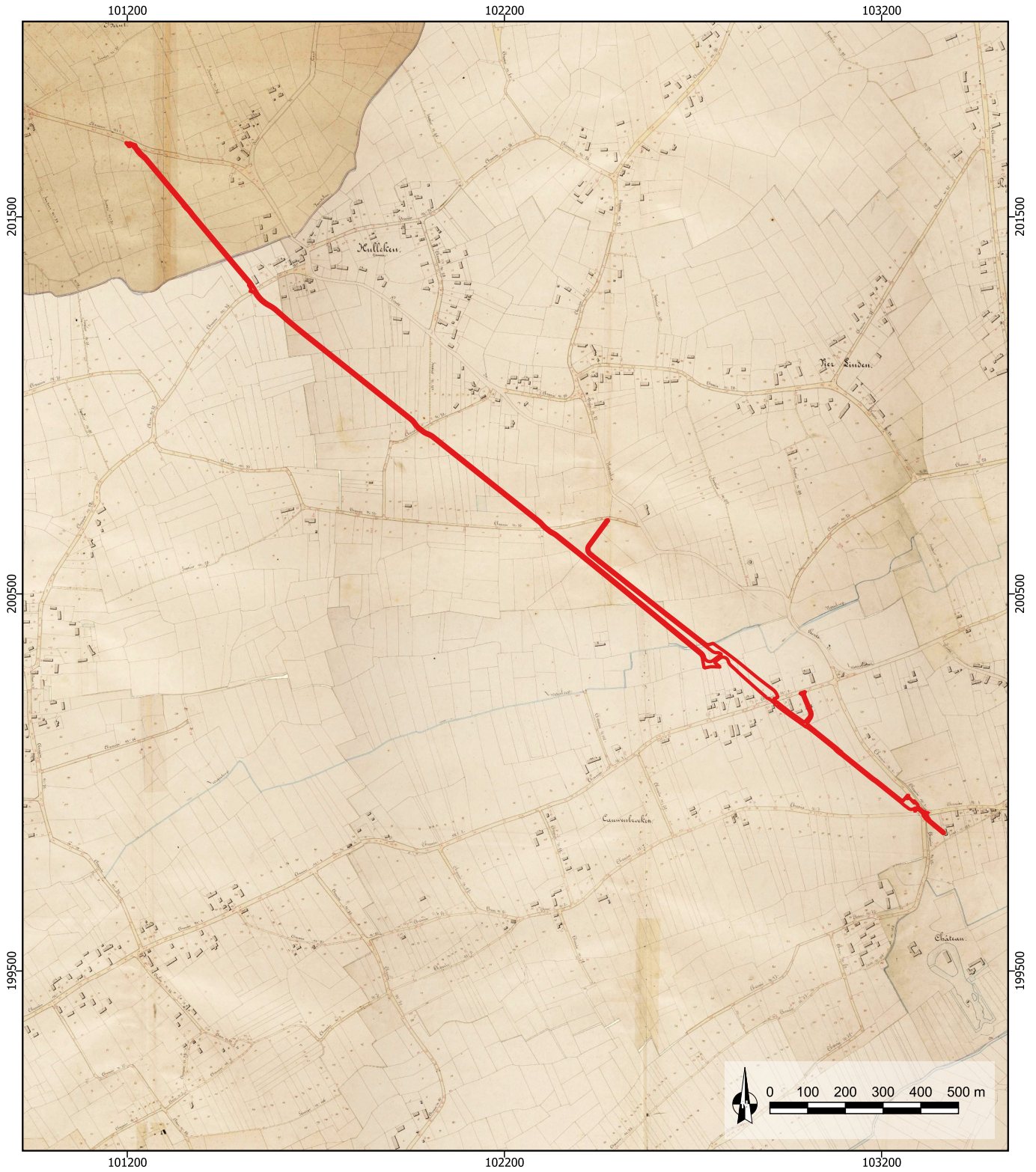
14/05/2024
Schaal 1/15.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Legende

 Plangebied

Figuur 20: Het projectgebied op de Ferrariskaart van 1777 (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42
Atlas der Buurtwegen ca. 1840

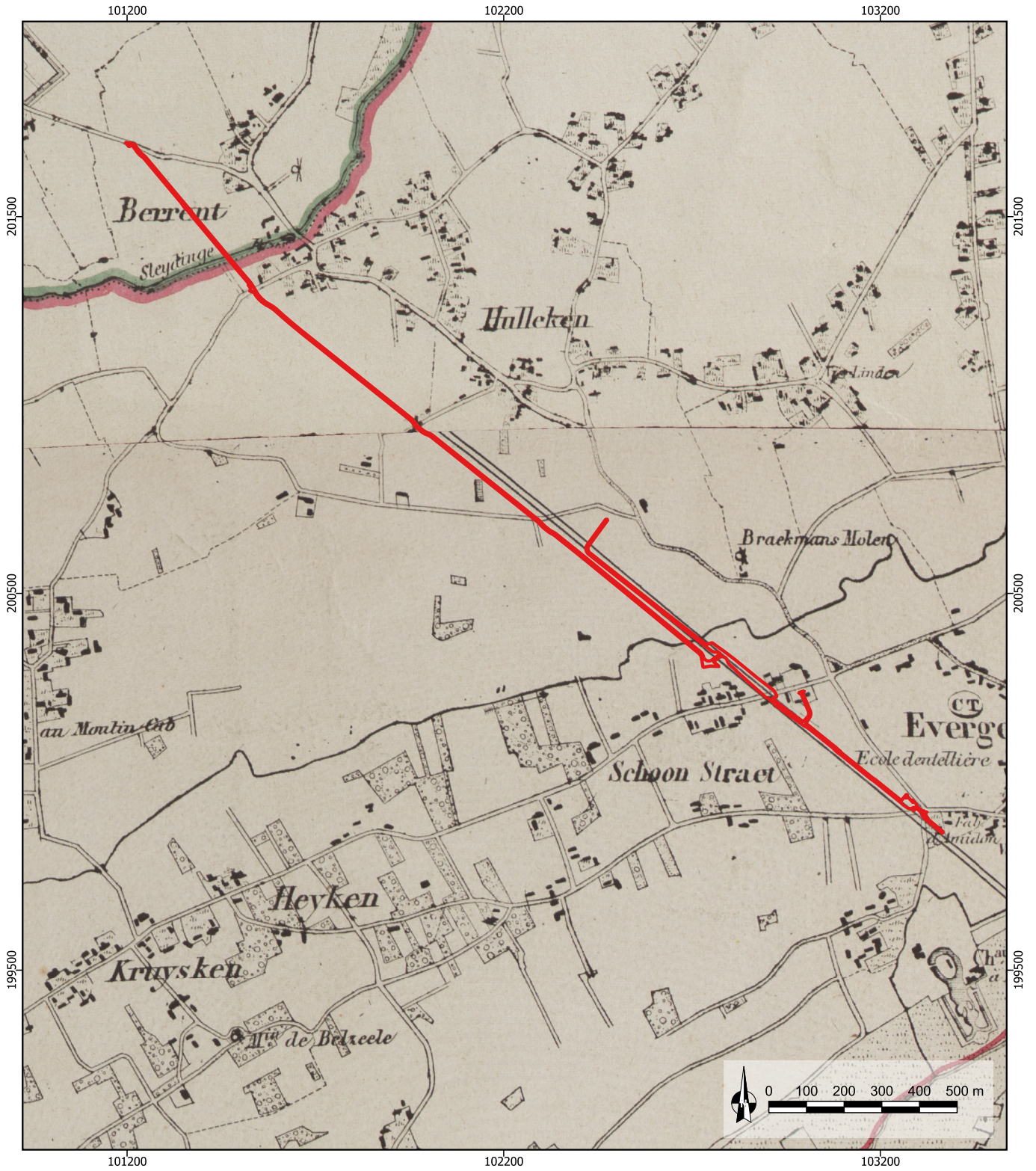
14/05/2024
Schaal 1/15.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

De Logi & Hoorne
ARCHEOLOGIE

Legende

 Plangebied

Figuur 21: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen van ca. 1840 (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42

Topografische kaart
Vandermaelen 1846-1854

14/05/2024
Schaal 1/15.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

De Logi & Hoorne
ARCHEOLOGIE

Legende

Plangebied

Figuur 22: Het projectgebied op de topografische kaart Vandermaelen van 1846-1854 (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42
Popkaart 1842-1879

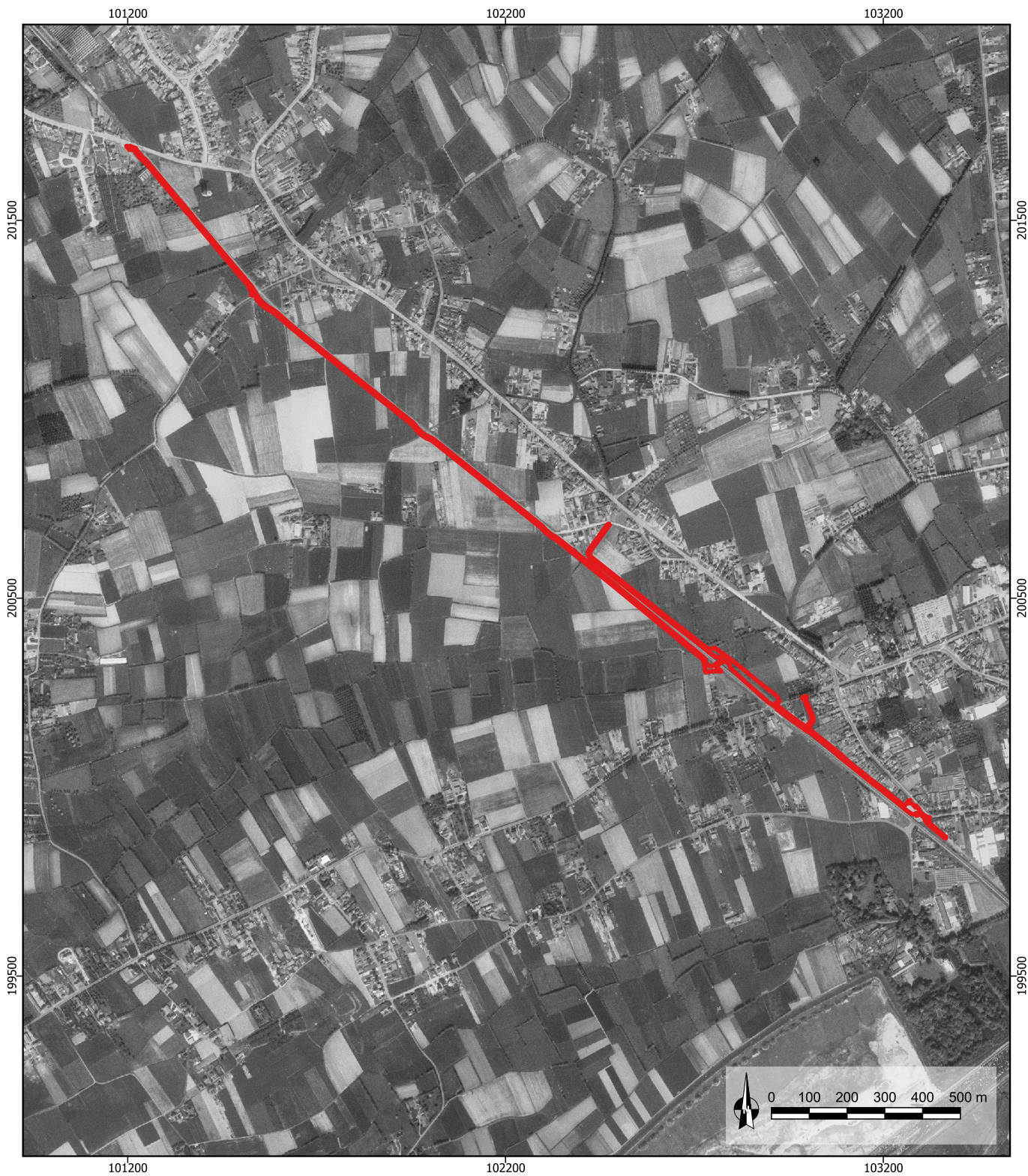
14/05/2024
Schaal 1/15.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Legende

 Plangebied

Figur 23: Het projectgebied op de Popkaart van 1842-1879 (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42

Orthofoto 1971

14/05/2024
Schaal 1/15.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Legende

 Plangebied

Figuur 24: Het projectgebied op een orthofoto uit 1971 (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42

Orthofoto 1990

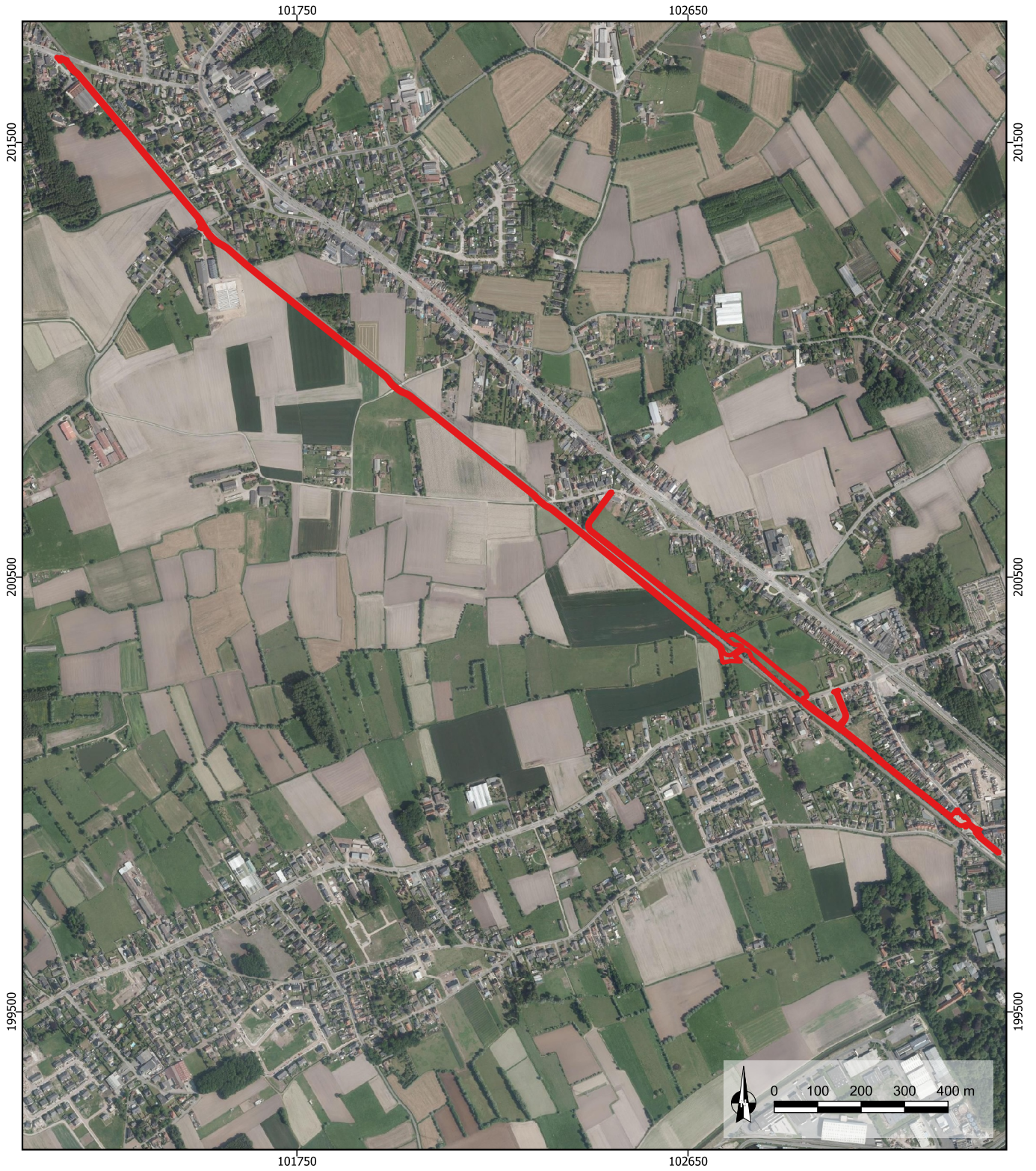
14/05/2024
Schaal 1/13.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Legende

 Plangebied

Figuur 25: Het projectgebied op een orthofoto uit 1990 (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42

Orthofoto 2012

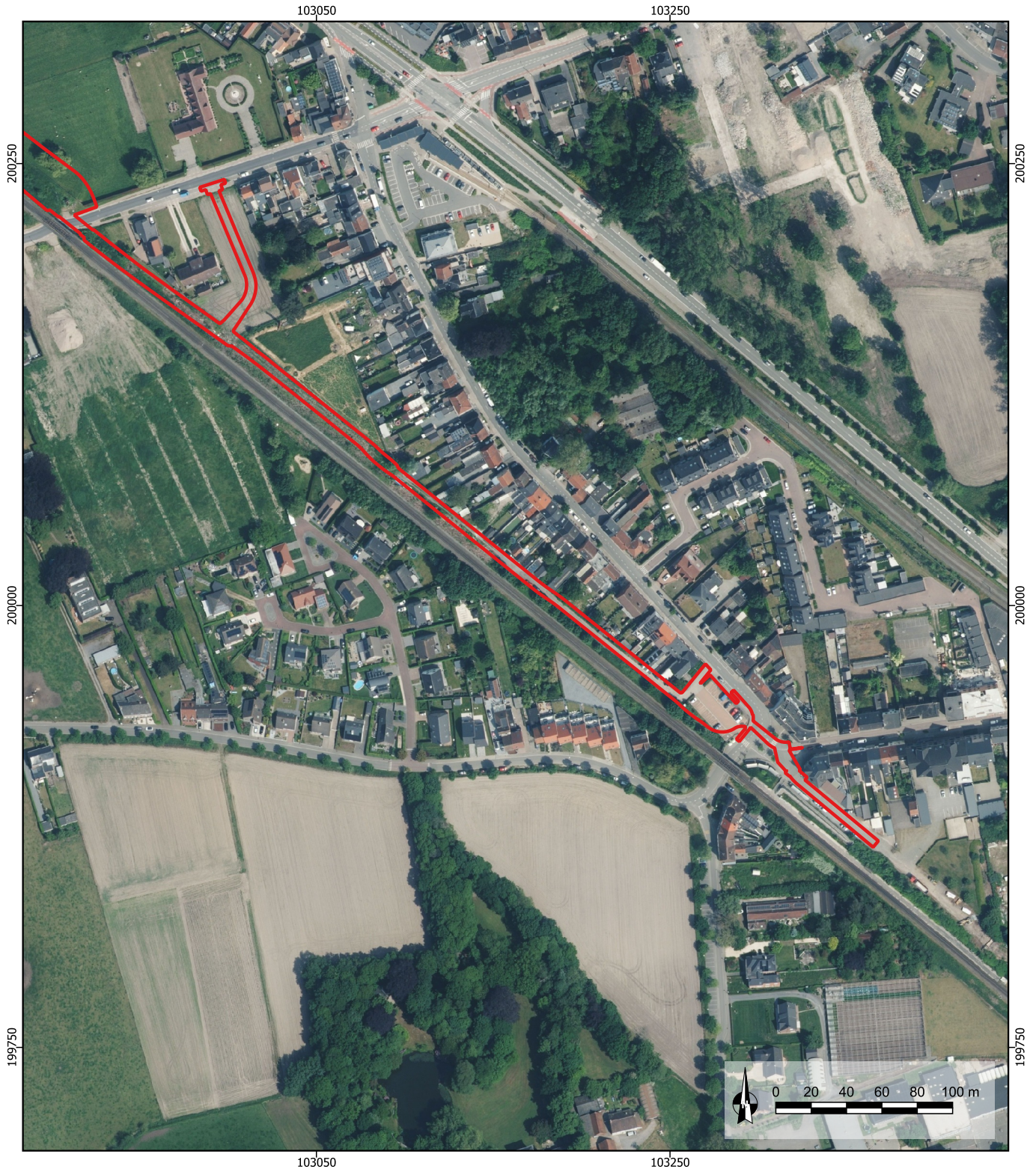
14/05/2024
Schaal 1/13.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Legende

 Plangebied

Figuur 26: Het projectgebied op een orthofoto uit 2012 (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42

Orthofoto 2023
Zuidelijke zone

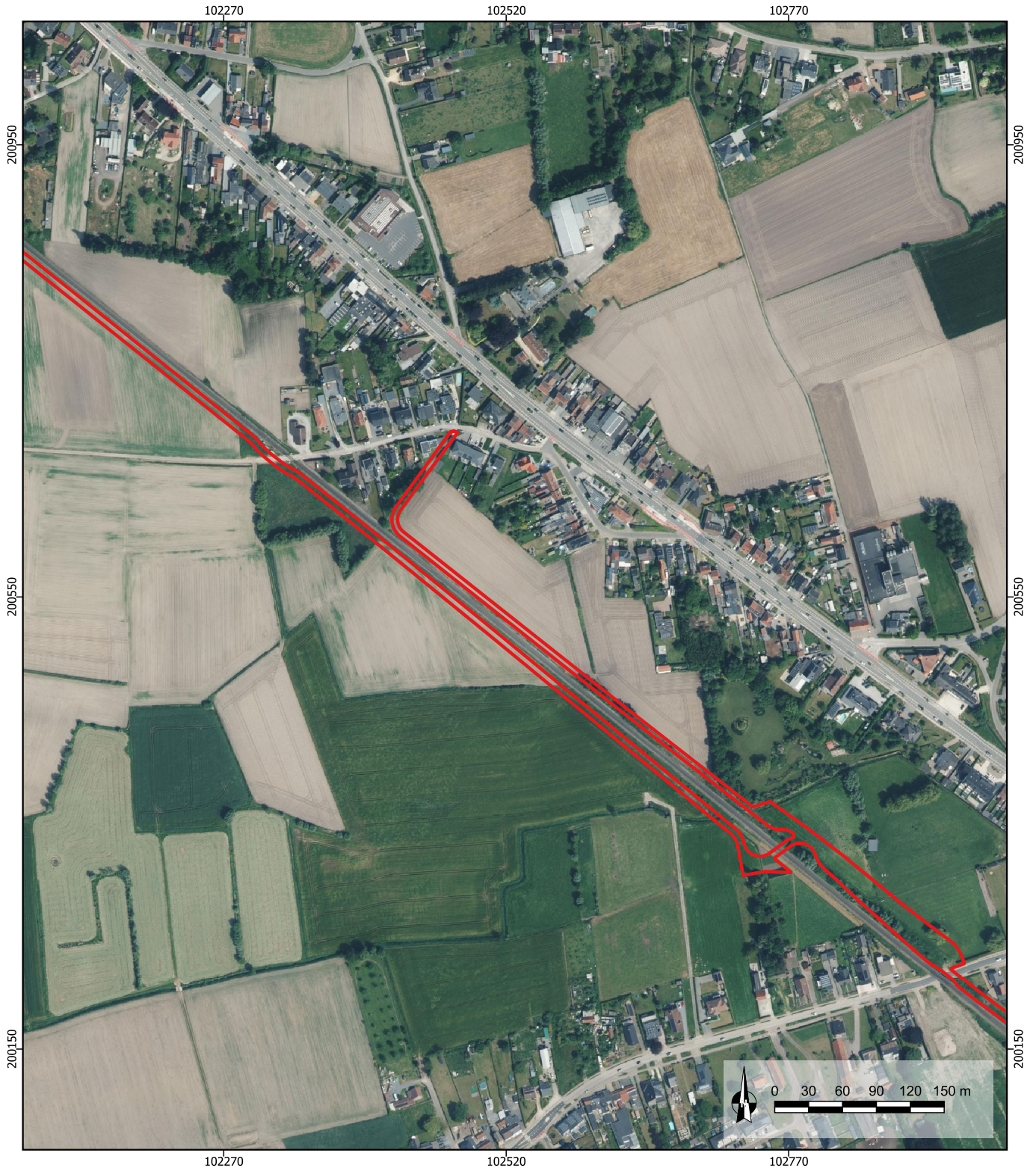

14/05/2024
Schaal 1/3200
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Legende

 Plangebied

Figuur 27: Zuidelijke zone op een orthofoto uit 2023 (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42

14/05/2024
Schaal 1/5000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Orthofoto 2023
Centrale zone

Legende

 Plangebied

Figuur 28: Centrale zone op een orthofoto uit 2023 (© Geopunt)

2024E90
Evergem Fietspad F42

14/05/2024
Schaal 1/6500
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

Orthofoto 2023
Noordelijke zone

Legende

 Plangebied

Figuur 29: Noordelijke zone op een orthofoto uit 2023 (© Geopunt)

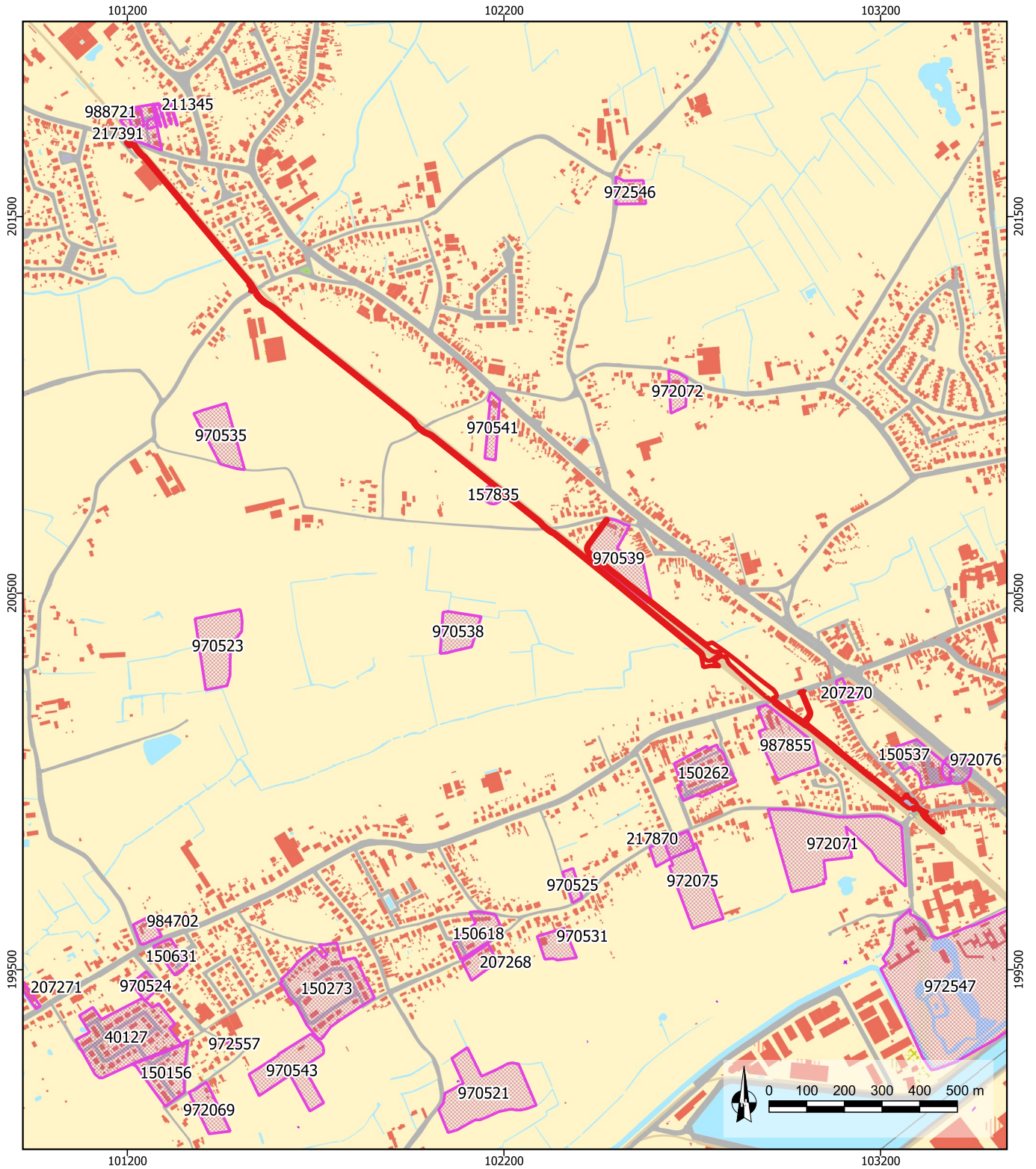
2.2.2. Archeologische voorkennis

Twee archeologische vaststellingen overlappen met telkens een zone van het plangebied. De eerste bevindt zich tussen het Krommeveldstraatje en de oostelijke rand van de spoorwegbedding. Op dit terrein leverde een archeologische veldkartering vondsten op uit de Romeinse tijd, voornamelijk uit de late 2de-3de eeuw n.Chr. Het gaat om aardewerkfragmenten, waaronder *terra sigillata*, *dolia*, *mortaria*, Pompeiaans rood aardewerk en andere (lokale) oxiderend en reducerend gebakken types. Daarnaast werden ook bouwkeramiek zoals *tegulae*- en *imbrex*fragmenten uit dezelfde periode vastgesteld, alsook een onbekende hoeveelheid silex artefacten en wat (vol) middeleeuws aardewerk (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, INVENTARISNUMMER 970539). De tweede attestatie betreft de losse vondst van een fragment van een marebladspits uit het midden mesolithicum (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, INVENTARISNUMMER 157835), gevonden een 300-tal meter ten noordwesten van de hiervoor genoemde vaststelling. Elders binnen de grenzen van het plangebied werden tot op heden geen archeologische vaststellingen gedaan. In de nabije omgeving werden echter wel reeds archeologische sites aangetroffen en onderzocht. De uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het huidige projectgebied wezen samengevat voornamelijk op bewoningssporen uit de metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen, alsook op enkele losse vondsten uit de steentijden. De aangetroffen archeologische sporen bevinden zich voornamelijk op de hogere en drogere lokale zandruggen. Twee kasteelsites (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, INVENTARISNUMMERS 972547 & 972532), net ten zuiden van het plangebied gelegen, bevinden zich in de lager gelegen, nattere zones in het landschap.

Ter hoogte van de zuidelijke zandrug werd reeds een groot aantal archeologische sites onderzocht. Langsheen de ONO-WZW georiënteerde assen Schoonstraat en Ralingen toonden verschillende vooronderzoeken en opgravingen aan dat er bewoning plaatsvond in zowel de (Midden-)Romeinse tijd als in de (volle) middeleeuwen. Daarnaast werden ook enkele losse lithische vondsten aangetroffen en werden er begravingen (grafheuvel uit de midden-bronstijd en Romeinse brandrestengraven) vastgesteld (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, INVENTARISNUMMERS 150262, 217870, 972071, 972075). Ook bij een recente opgraving aan Ralingen (november 2021, opgraving n.a.v. proefsleuvenonderzoek: CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, INVENTARISNUMMER 217870; HEYNSSSENS & HOORNE 2021) zijn opnieuw minstens twee Romeinse hoofgebouwen aangetroffen. Ook ten oosten van de spoorweg, werden tijdens een opgraving aan de Spoorwegstraat (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, INVENTARISNUMMER 972076; BOURGEOIS *et al.* 1989) een laag met aardewerk, paalsporen, mogelijke karresporen, greppels en drinkpoel aangetroffen die wijzen op bewoning in de ijzertijd (vroeg La Tène), Romeinse tijd (1ste - 3de eeuw n. Chr.) en volle middeleeuwen (12de-13de eeuw). Ook tussen de Christoffelweg en de Hekstraat, op een 100m ten oosten van het projectgebied, leverde een opgraving (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, INVENTARISNUMMER 150537; BRUGGEMAN & REYNS 2010) eveneens bewoningssporen op waaronder bouwplattegronden, een waterput en waterkuil, erfafbakeningen en mogelijke karresporen, uit de Midden-Romeinse tijd, de middeleeuwen en mogelijk ook de ijzertijd. Daarnaast zijn ook lithische artefacten aangetroffen uit de steentijd.

Ter hoogte van de middelste zandrug is het aantal onderzochte sites lager. Het gaat vrijwel uitsluitend over vondstmateriaal dat werd vastgesteld tijdens veldkarteringen of losse vondsten (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, INVENTARISNUMMER 970523, 970535, 970538), waar ook de voorgenoemde sites binnen het plangebied bij horen. Deze onderzoeken wijzen steeds op de menselijke aanwezigheid in de steentijd, Romeinse tijd en middeleeuwen. Een 500m ten noordoosten van het traject vond een archeologisch terreinonderzoek plaats waarbij drie parallelle greppels werden vastgesteld waarvan er één werd afgezoomd door een palissade. De datering ervan is onduidelijk. Er werd ook Romeins aardewerk uit de late 1ste eeuw-midden 3de eeuw aangetroffen, alsook de vondst van een koperen duit of oord uit 1608 (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, INVENTARISNUMMER 972072).

Aan de noordelijke grens van het projectgebied vond nog een opgraving plaats, volgend op een archeologisch vooronderzoek. Uit de midden bronstijd A dateerden twee ronde houtskoolrijke sporen, mogelijke restanten van haardkuilen. Uit de Romeinse periode dateren vier bouwplattegronden (type Alphen-Ekeren), minstens één bijgebouw, een grachtsegment en enkele greppels. De gebouwen lijken te dateren in de 1ste tot 2de eeuw n.Chr. Uit de Nieuwe en Nieuwste Tijd werden meerdere perceelsgrenzen, grachten en kuilen geregistreerd (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, INVENTARISNUMMERS 988721, 211345 & 217391; DE LOGI 2015)

2024E90
Evergem Fietspad F42

CAI sites

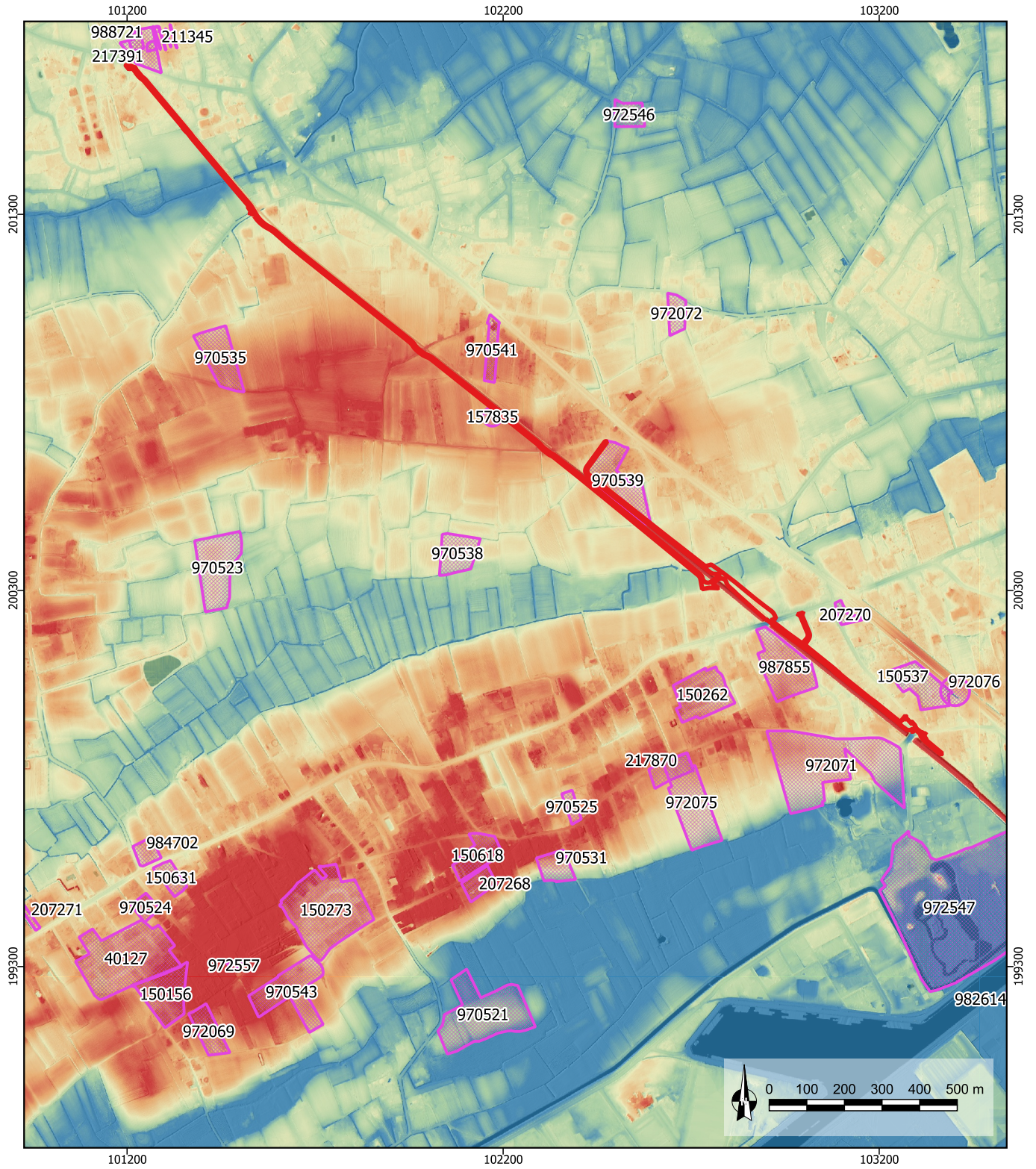
14/05/2024
Schaal 1/15.000
Digitaal aangemaakt
© Geopunt

De Logi & Hoorne
ARCHEOLOGIE

Legende

- Plangebied
- Gekende CAI site

Figuur 30: Gekende CAI sites in de ruimere omgeving van het projectgebied op de kadastrale kaart (© Geopunt, OE)

2024E90 Evergem Fietspad F42 CAI Sites Digitaal hoogtemodel De Logi & Hoorne ARCHEOLOGIE	14/05/2024 Schaal 1/15.000 Digitaal aangemaakt © Geopunt	Legende Plangebied CAI site Hoogte (m TAW) 6,50 7,13 8,38 9,00
---	---	--

Figuur 31: Gekende CAI sites in de ruimere omgeving van het projectgebied op een digitaal hoogtemodel (© Geopunt, OE)

2.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Het plangebied betreft een lijnvormig NW-ZO georiënteerd traject gelegen langsheen de bestaande spoorwegbedding, tussen het station van Evergem in het zuiden en de Wurmstraat in het noorden. Op basis van bovenstaande resultaten blijkt dit tracé zich in een overwegend in een rurale omgeving te bevinden. De bureaustudie wees uit dat dit reeds sinds de late 18de eeuw, en vermoedelijk ook vroeger, het geval was. Het merendeel van het projectgebied betreft landbouwgronden en is onbebouwd en onverhard. De aanleg van de spoorweg bedding in het midden van de 19de eeuw, alsook de (her)uitgraving van de (ingebuisde) waterlopen zorgden hoogstwaarschijnlijk wel voor verstoringen van het bodemarchief, ook binnen de grenzen van het plangebied.

Het geplande tracé loopt over 3 ONO-WZW georiënteerde zandruggen waarop in de directe omgeving archeologisch onderzoek reeds menselijke aanwezigheid aantoonde in de steentijd, en bewoning en begravingen in de metaaltijden, Romeinse tijd en (volle) middeleeuwen. De aardkundige gegevens geven aan dat op het terrein sprake is van een mogelijk matig tot goede bewaarde bodemopbouw op deze zandruggen. De lagere zones ertussenin betreffen rivieren en hun bedding, met nattere, minder geschikte gronden. Het uiterste zuiden van het traject werd reeds verhard (parking en rijbaan) waardoor de bewaringskans daar lager is.

2.4. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

De informatie verzameld met de bureaustudie wijst voor het plangebied op een laag tot matig archeologisch potentieel. Indien daadwerkelijk archeologische relictten in de bodem aanwezig zijn wordt hier — op basis van de vroegere en hedendaagse ligging van het terrein en het gekend historisch bodemgebruik — geen site met complexe verticale stratigrafie verwacht. De archeologische voorkennis toont aan dat er een matige kans bestaat op de aanwezigheid van nederzettingssites en funeraire sporen uit de metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen, alsook steentijd artefactensites.

Uit de combinatie van de geologische en aardkundige gegevens, en de kennis over het historisch bodemgebruik van het plangebied blijkt de kans op een goede bewaring van het archeologisch bodemarchief reëel. Op basis van de landschappelijke situering en de gekende archeologische sites gelegen op de hogere zandruggen, kan het archeologisch potentieel als matig tot hoog worden omschreven. De zones met de meest beduidende nieuwe impacten bevinden zich ter hoogte van de minder aantrekkelijke, nattere beekvalleien. De aanleg van de spoorwegbedding en de ingebuisde waterlopen langsheen het traject, alsook de reeds aangebrachte schade door verhardingen, vegetatie en nutsleidingen, duiden echter op een lagere kans op bewaring van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. Daarbij komt nog dat het plangebied een lang, smal lijntraject betreft van in de meeste zones slechts enkele meters breed. Hierdoor is het weinig waarschijnlijk dat eventueel bewaarde sporen, structuren en vondsten in hun relevante context onderzocht zouden kunnen worden. Uit de combinatie van deze gegevens het potentieel op relevante archeologische kenniswinst eerder laag te zijn. Het archeologische kennispotentieel is eveneens laag.

2.5. Antwoorden op de onderzoeksvragen

Op basis van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen als volgt beantwoord worden:

- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?*

Het plangebied kent een interessante landschappelijke situering doordat het drie hogere, droge zandruggen kruist, die worden gescheiden door lagere, natte riviervalleien. Deze ligging is gunstig voor menselijke activiteit sinds de steentijd.

- *Welke evolutie kende het landgebruik en welke invloed heeft dit gebruik op de bewaring van het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed?*

Het plangebied bevond zich sinds zeker de late 18de eeuw in een rurale, grotendeels onbebouwde omgeving ten westen van de bewoningskern van Evergem. In het midden van de 19de eeuw werd de spoorlijn aangelegd, waarlangs het plangebied zich bevindt. In recentere periode werden verhardingen aangelegd ter hoogte van de (water)wegen.

De bewaringskans van het archeologische erfgoed in de bodem wordt verlaagd door de aanwezigheid van een ingebuisde waterloop in, en langs zowat 2/3de van het traject en de reeds toegebrachte schade bij de aanleg van de spoorweg, verhardingen, nutsleidingen en aanwezige bomen.

- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites? Wat is de aard, datering en bewaring? Bestaat hierover voldoende zekerheid?

Het plangebied snijdt twee gekende sites, wijzende op losse vondsten uit de steentijd, Romeinse tijd en middeleeuwen. Ook elders op de hogere zandruggen werden reeds sites onderzocht die de aanwezigheid van de mens in de steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen in de directe omgeving bevestigen. Op basis van het bureauonderzoek bestaat onvoldoende zekerheid over de aan-/of afwezigheid en/of de bewaringsgraad van een archeologische vindplaats elders op het plangebied.

- Wat is het archeologisch potentieel van het projectgebied?

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kent het plangebied een laag tot matig archeologisch potentieel.

- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?

Een eventueel aanwezige archeologische vindplaats binnen het projectgebied kan waardevolle informatie bevatten over de reeds gedocumenteerde archeologische kennis van Evergem. Afhankelijk van de daadwerkelijk aanwezige relictten kan het bodemarchief ook kennis met betekenis op regionaal en Vlaams niveau bezitten.

- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?

De geplande werken kaderen binnen de aanleg van een nieuw fietspad langsheen de bestaande spoorweg tussen Evergem station en de Wurmstraat. Hierbij worden over 1,93ha ingrepen voorzien tot 0-0,50m diepte, afhankelijk van het bestaande maaiveldniveau. De grotere impacten situeren zich ter hoogte van de brughoofden aan de Schoonstraat, en de fietstunnel ten noorden ervan (ingrepen tot 1-2+m diepte, 335m²). Op 2593m² wordt nieuwe groenaanleg voorzien. Binnen 2704m² worden geen nieuwe impacten verwacht. In totaal blijkt 6085m² van het plangebied reeds verstoord door bestaande verhardingen, ingebuisde waterlopen en nutsleidingen. Daarbij komen nog de vermoede vergravingen bij de aanleg van de verhoogde spoorwegbedding en de talrijke bomen en struiken die langsheen de spoorwegberm werden aangeplant.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kunnen alle onderzoeksvragen met voldoende zekerheid beantwoord worden. Het is duidelijk dat en dat binnen het plangebied geen goed bewaarde, wetenschappelijk waardevolle archeologische vindplaats aanwezig kan zijn. De geplande ingrepen blijven voornamelijk beperkt tot minder dan 0,50m diepte en het traject kende reeds verschillende verstoringen. Daarbij komt dat het gaat om een lang, maar smal lijntraject. Het is weinig waarschijnlijk dat eventueel bewaarde sporen, structuren en vondsten in hun relevante context onderzocht zouden kunnen worden. Uit de combinatie van deze gegevens het potentieel op relevante archeologische kenniswinst eerder laag te zijn. Bijkomende fases van archeologisch vooronderzoek zijn niet nodig om de archeologische waarde van het bodemarchief vast te stellen. Er kan een correct programma van maatregelen worden opgemaakt.

3. Synthese

De initiatiefnemer wenst een stuk fietssnelweg te realiseren tussen het station van Evergem in het zuiden en de Wurmstraat in het noorden, met de bijhorende infrastructuur en groenaanleg. In totaal gaat het om een plangebied van 2,5ha groot, waarvan op 1,93ha ingrepen voorzien zijn tot 0-0,50m diepte. 2704m² blijft onverstord en er wordt beperkte groenaanleg voorzien op 2593m². De diepere ingrepen situeren zich ter hoogte van de brughoofden aan de Schoonstraat, en de fietstunnel ten noorden ervan (tot 1-2+m diepte, 335m²). Minstens 6085m² werd echter reeds verstord door het recente landgebruik waaronder verhardingen, ingebuisde waterlopen en nutsleidingen. Daarbij komen nog de bestaande vegetatie en vergravingen bij de aanleg van de verhoogde spoorwegbedding.

Het plangebied kent een interessante landschappelijke situering doordat het drie hogere, droge zandruggen kruist, die worden gescheiden door lagere, natte rivieralleen. Deze ligging is gunstig voor menselijke activiteit sinds de steentijd. Dit werd reeds bewezen door het archeologische onderzoeken die wezen op bewoning en begravingen in de metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen op de hogere zandruggen, alsook losse steentijdvondsten.

De meer ingrijpende verstoringen worden gepland in de lagere, natte beekvalleien en reeds vergraven zones. Daarbij komt dat het gaat om een lang, maar smal lijntraject langsheen de bestaande spoorweg en ingebuisde grachten. Het is weinig waarschijnlijk dat eventueel bewaarde sporen, structuren en vondsten in hun relevante context onderzocht zouden kunnen worden. Uit de combinatie van de landschappelijke, topografische en bodemkundige gegevens, alsook het historisch en recent landgebruik, blijkt het potentieel op relevante archeologische kenniswinst eerder laag te zijn. Om deze redenen wordt dan ook geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd binnen het plangebied.

HOOFDSTUK 2: BIBLIOGRAFIE

1. Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2024a. *Evergem*. In Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/themas/14173> op 13/05/2024

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2024b. *Sleidinge*. In Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/themas/14176> op 13/05/2024

ANTROP M., 2002. *Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest, Versie 6.1*, opgemaakt door de Vakgroep Geografie van de UGent.

BORREMANS M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Gent.

BOURGEOIS J., PARMENTIER F., ROMMELAER J. & VERMEULEN F., 1989. Noodopgravingen in de landelijke nederzettingen uit de late ijzertijd, de Gallo-Romeinse periode en de late middeleeuwen te Evergem – Spoorwegstraat. *Vobov-info* 34/35, 28-42.

BRUGGEMAN J. & REYNS N. 2010. *Archeologische opgraving Evergem – Christoffelweg*. Rapporten All-Archeo bvba 011.

DEBRABANDERE F., DEVOS M., KEMPENEERS P., MENNEN V., RYCKEBOER H. & VAN OSTA W., 2010. *De Vlaamse gemeentenamen. Verklarend woordenboek*, Leuven.

DE LOGI A., 2015. *Sleidinge - Wurmstraat. Archeologisch vooronderzoek - augustus 2015*. DL&H-Rapport 23, Deinze.

DE MOOR G. & VAN DE VELDE D., 1995. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 14 – Lokeren*. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

DONDEYNE S., VANIERSCHOT L., LANGOHR R., VAN RANST E. & DECKERS J., 2015. *De grote bodemgroepen van Vlaanderen. Kenmerken van de Reference Soil Groups volgens het internationale classificatiesysteem World Reference Base*, KU Leuven & Universiteit Gent in opdracht van Vlaamse overheid, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen.

HEYNSSENS N. & HOORNE J., 2021. *Evergem – Ralingen*. DL&H-Archeologierapport, Adegem.

VAN RANST E. & SYS C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*. UGent.

VERHULST A., 1995. *Landschap en landbouw in middeleeuws Vlaanderen*, Gent.

Geraadpleegde websites:

<https://cai.onroerenderfgoed.be/> (geraadpleegd op 13/05/2024)

(De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen. De aan- of afwezigheid van archeologische sporen dient met verder archeologisch onderzoek vastgesteld te worden.)

<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html> (geraadpleegd op 13/05/2024)

<https://geo.onroerenderfgoed.be/>(geraadpleegd op 13/05/2024)

<http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 13/05/2024)

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/> (geraadpleegd op 13/05/2024)